

The Project Gutenberg eBook of Fra Færø: Fire Fortællinger, by Carl Sørensen

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Fra Færø: Fire Fortællinger

Author: Carl Sørensen

Release Date: December 30, 2010 [EBook #34786]

Language: Danish

Credits: Produced by The Online Distributed Proofreading Team at <http://www.pgdp.net> (This book was produced from scanned images of public domain material from the Google Print project.)

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FRA FÆRØ: FIRE FORTÆLLINGER ***

Afskriverens bemærkninger

Bogens [indholdsfortegnelse](#) kan findes bagest.

Åbenlyse trykfejl er rettet i denne e-bog, men forfatterens stavning er i øvrigt bevaret. En [ordliste med rettelser](#) er placeret sidst i bogen.

CARL SØRENSEN

FRA FÆRØ

DET SCHUBOTHEske FORLAG

Oplag: 1000 Ekspl.

CARL SØRENSEN

FRA FÆRØ

FIRE FORTÆLLINGER

KØBENHAVN

DET SCHUBOTHESKE FORLAG

J. L. LYBECKER OG E. A. HIRSCHSPRUNG

1906

LIPPEN

Havet laa og aandede ud efter Stormen i sejge Dønninger. En efter en gled ind under Stævnen, hævede Baaden op paa sin Ryg, vippede den som for at prøve dens Vægt og gled derpaa agterud, godmodigt smaaknubsende Baadsiden som i Overmod over sin Jættestyrke. [S. 7]

Et Sekund svævede Forstavnen i Luften, idet Dønningen gled bort under den. Saa faldt den med et Plask ned mod Havfladen, saa Vandet sprøjtede ud til Siderne, og Baaden gled langsomt ned i Bølgedalen og begyndte at krybe op over den næste Bølge.

Saaledes havde de ligget hele Dagen, fra Solen stod op. Uafbrudt slynget over Bølgedal fra Bølge til Bølge. Snart laa de dybt nede med Vandvæggene skraanende op til alle Sider. Snart laa de og vippede usikkert paa Toppen af et glidende Vandbjærg, og da kunde Fiskerne se langt ud over Havet, der arbejdede tungt og træt og med store, lade Bølger gled ind mod Kysten, der fire Mil borte hævede sig op af Havet som en sort, takket Mur. [S. 8]

De var tre i Baaden. Paa Midtertoften sad Elias, en mager, sejt Skikkelse, indtørret af Vejr og Vind. Huden i hans Ansigt og paa hans Hænder var brun og rynket, som var den forbrændt, og hans Haar, de to strittende Buske over Øjnene og det lange, bløde Skæg var vissent og graat som Aske. Hele Skikkelsen saa ud, som om Livet var gaaet hen over den som en graadig Flamme, der først var udslukt, da den havde fortæret al Legemets Saft. Men nu og da røbede et Glimt i Øjnene, at der endnu laa et Par Gløder og ulmede i Askedyngen.

Elias var en af Bygdens mere fremragende Mænd. Som ung havde han været rask og kvik, dog ikke saa meget til Arbejdet som til Dans og Lystighed, Drik og Spil. Og senere havde han været en af Bygdens Foregangsmænd, en Mand, der gik paa og vovede Pelsen. Nu han var bleven gammel, var han bleven en Smule bitter og havde slaaet sig paa Flasken. Det var vel rigtig nok, som Købmanden sagde, at der var Mennesker, der ikke kunde taale at blive gamle, og at Elias var en af dem.

Elias var 70 Aar gammel, men han var rask og rørig som en ung Mand, naar Gigten da ikke netop var i Lag med ham. Men den kunde pludselig kaste sig over ham, tage et Tag i Nakken paa ham, som om han var en Kattekillling, og bukke ham sammen som en Lommekniv. Da bed han Tænderne sammen og blev bleg af Raseri, og da var han ikke god at komme nær i lange Tider efter. [S. 9]

Elias sad som sagt paa Midtertoften og trak ganske langsomt paa Aarerne. Han skulde kun passe at holde Baadens Stævn op imod Dønningen og saa ved Hjælp af Klippetoppene inde paa Land

holde den paa samme Sted over Medet, hvor Fiskene stod.

Paa Toften i Baadens Bagstavn sad en midaldrende Mand, lille, men tæt og stærkt bygget. Børsterne i hans kraftige, røde Haar og Fuldskæg strittede trodsigt ud fra hinanden i alle Retninger som Piggene paa et Pindsvin og omgav hans hvasse og energiske Ansigt med en luende Glorie. Han hed Thomas og var af de Folk, der er lige at gaa til, men svært ubehagelige, naar de er vrede, og som har let til at blive det. Han halede i Snøren med korte, energiske Ryk. Som en ægte Fisker holdt han nøje Tal med sin og den anden Fiskers Fangst.

Den anden Fisker, Johannes, havde sin Plads forude. Han var en ung Knøs paa knap en Snes Aar, lang og opløben. Han havde sin Snøre ude paa Baadens anden Side og halede i den med lange, jævne Tag. Efterhaanden som Dagen gik, havde hans Ryg krummet sig mer og mer, medens han halede Torskene ind den ene efter den anden; han havde for længst opgivet at holde Tal paa dem. Nu stod hans Ryg spændt bagud som en Flitsbue. Hans Næse var stor og kraftig, hans Hage blød og hans Kinder dunede og røde. [S. 10]

En stor Bølge kom rullende og løftede Baaden højt til Vejrs. I et Nu lod Elias sit Blik løbe Horisonten rundt for at se efter de andre Baade, der laa paa Fiskeri spredt ud over Havet. De fleste havde allerede taget Snørerne ind, faaet det lille Raasejl hejst og stod nu hjemad. Saa stirrede han længselsfuldt mod Land; han var forlængst ked af det hele.

Han bøjede sig ud over Rælingen og spyttede langt.

"Jeg synes ikke, det bider mer," bemærkede han ligegyldigt. "Men nu er det jo ogsaa snart mørkt."

Thomas løftede Hovedet fra Snøren og saa hastigt ind mod Land for at forvise sig om, at de endnu laa paa Medet. Saa saa han ned i Bunden af Baaden, hvor Fangsten laa og fyldte op.

Han vidste nok, hvad det var, Elias fløjtede for, men han havde ingen Jag med at komme hjem, selv om Fangsten allerede nu var helt antagelig.

Han tog atter fat paa Snøren.

"Vi kan faa meget endnu. Og en Helleflynder skal vi da ha'."

Helleflynderen bragte ligesom lidt Liv i Knøsen forude. Et Øjeblik fik han Ryggen rettet lidt og strammede sig op. Men da der ingen Helleflynder kom, faldt han hurtig sammen igen. Han havde saa bestemt ventet, at de i Dag skulde faa en rigtig stor Helleflynder, og han havde været overtydet om, at han vilde faa den. Det vilde jo være saadan en passende Anledning til at faa Sanne fortalt, at han holdt af hende. [S. 11]

Men han havde efterhaanden som Dagen led, og det altsammen blev Torsk og Torsk, de fiskede, mistet Haabet og tabt Interessen. Men naturligvis, kom der en Helleflynder, saa — Men der kom ingen.

Det gav et Ryk i Snøren. Han rykkede igen. Fisken blev hængende, og han halede ind, saa Vandet fra Snøren stænkede omkring ham.

De to andre vendte sig og saa, at det kun var en Torsk, han halede ind paa.

"Nej, Fanden staa i det i Dag," bandede Thomas, "ikke saa meget som en eneste lillebitte Flynder kan vi faa."

"Skidt med de smaa," sagde Elias og spyttede, idet han stirrede mod Land. "Naar vi kunde faa en stor, saa. — Men i Dag faar vi ingen. Nej, nej. I Dag er vi ikke heldige i den Retning. Men en pæn Fangst har vi da. Vi har allenfals ikke nødig at skamme os, naar vi kommer hjem."

"Ja, ja, vi kan da faa endnu, vi kan faa endnu," sagde Thomas. Han begyndte at blive onskabsfuld over den andens Hjemve. [S. 12]

"Hvad siger du, Johannes?"

Men Johannes sagde ingen Ting. Han havde endnu travlt med at hale ind paa sin Torsk.

"Nej, han siger ingen Ting, og det er helt fornuftigt. Der er Dage, hvor man ikke har Held med sig. Det ved baade du og jeg, bitte Thomas, og saa kan det ikke nytte at ligge og vente. — Vi faar ingen Flynder i Dag. Tro du mig, Thomas. Jeg er en gammel Fisker, skal jeg sige dig."

Thomas fik ikke Tid til at svare, for nu fik ogsaa han Bid og maatte til at hale ind.

Elias gabede.

"Hvad, du har nok ogsaa faaet en Torsk. Ja, ja, ja. Dem er der nok af."

Og han sparkede haanligt til Torskebunken paa Bunden af Baaden.

Thomas, der sad og halede ind paa sin Line, standsede pludseligt. Hans Ansigt undergik en sælsom Forandring, og idet han holdt i Snøren med begge Hænder, rejste han sig halvt op fra Toften. Snøren var spændt som en Buestreng, og skønt han halede af al Magt og med begge Hænder, kneb det for ham at vinde ind paa den.

De to andre blev opmærksomme. Elias lod Aarerne hvile og bøjede sig spændt forover. Og Johannes, der lige havde faaet sin Torsk ind i Baaden, gav sig ikke engang Tid til at tage Krogen [S. 13]

ud, men lod baade Snøre og Torsk falde ned i Baaden, idet han rejste sig.

"Er den der?" spurgte Elias.

"Gu' er den saa," lød Svaret fra Thomas, der stod bøjet over Linen.

"Den er stor, hvad?"

Men Elias fik intet Svar. I det samme tog Baaden en Overhaling. Med et tungt Kladsk slog den ned i en Bølge, saa Vandet sprøjtede over Mændene, og Johannes, der havde staaet op ude i Forstavnen og stirret paa Thomas' Snøre med opspilet Mund og Øjne, tumlede ned paa Toften.

"For Satan, pas dog paa Aarerne, din Torsk."

Thomas var arrig, og hans Snøre gled nu med Lethed ind over Rælingen.

"Er den væk?" spurgte Elias spagfærdig og begyndte atter at røre Aarerne.

"Selvfølgelig. Hvorfor Fanden kan du ikke ogsaa passe paa?"

Thomas havde sat sig ned og halede arrigt ind paa Linen.

"For Satan, Knægt, skynd dig at faa Snøren ud. Den maa sku staa her i Nærheden."

Johannes skyndte sig at faa Sild paa Krogen og lod Snøren plumpe overbord og gaa til Bunds. Men Elias, der følte en Smule Samvittighedsnag, det var jo maaske nok, fordi han ikke havde passet Aarerne, at Helleflynderen havde sluppet, forsøgte at retfærdiggøre sig. [S. 14]

"Hm. Hæ. Det sker saa tit, at de slipper, de Bæster."

"Det gør Fanden gør det," imødegik Thomas. Han havde travlt med at faa Torsken halet op, saa han atter kunde faa Snøren til Bunds efter Helleflynderen.

"Det er rigtig morsomt, naar en anden en saadan sidder og slider i det," klagede han, "at det hele saa skal ødelægges, fordi du ikke kan passe Aarerne."

Men nu blev Elias gal. Han havde længe nok spillet Martyr, nu var han træt af den Rolle. Og han lænede sig frem over Aarerne mod Thomas.

"Nu skal jeg sku sige dig en Ting, bette Thomas. Og det er, at det eneste, som vi med Bestemthed kan sige, er det, at det var dig, den slap fra. — Akkurat sku."

Og idet han atter lænede sig tilbage og tog et langt Tag med Aarerne, føjede han til lidt sagtere, ligesom for sig selv:

"Hvis det da har været en Flynder."

Skrattende røg Blyloddet ind over Rælingen med den lange Jernbue, fra hvis Ender Snørerne med Krogene hænger ned. Og idet Thomas bøjede sig frem og tog fat i den ene Snøre, der var spændt som en Streng, halede han en Torsk paa henved en halv Snes Pund ind i Baaden. [S. 15]

"Det var sku da alligevel en pæn Fisk," bemærkede Elias forsonende. Det var jo, naar alt kom til alt, ham, der havde faaet det sidste Ord i Striden.

Men Thomas havde travlt med sine Snører; han havde ogsaa faaet den anden Snøre ind og saa nu, at Silden paa den store Krog var urørt. Saa vendte og drejede han den fangede Torsk.

"Se her," sagde han og holdt Torsken frem mod Elias. "Her har den haft fat i Torsken, Bæstet."

Elias undersøgte Biddet.

"Det har været en stor Tamp, den."

Johannes havde rejst sig forude og saa over Elias' Hoved hen paa Biddet. Snøren holdt han i Haanden og bevægede den mekanisk op og ned. — Pludselig strammedes den, og han kunde ikke røre den. Havde den mon faaet fat i en Sten paa Bunden.

Han halede til med begge Hænder og fik halet et Par Tommer ind. Saa halede han atter af al Magt og fik igen nogle faa Tommer ind. — Hvad Fanden var det?

Thomas, der havde iagttaget ham, lod Torsken falde ned i Baaden, plantede sin Haand paa Elias' Skulder og satte i et Spring forud.

"Vær forsigtig, Dreng. For Satan, vær forsigtig. Hal langsomt, ganske langsomt, ellers river du det hele i Stykker." [S. 16]

Formaningen var for saa vidt overflødig, som han allerede selv havde Tag i Snøren og halede ind paa den.

"Hm!" gryntede Elias og vendte sig halvt om. Men denne Gang passede han paa og manøvrerede omhyggeligt med Aarerne.

"Forsigtig, ganske langsomt, endelig forsigtig," formanede Thomas, der selv stod og halede ind paa Snøren.

Johannes, der var puffet til Side, sad paa Toften og vidste ikke, hvad han skulde gøre med sine

Hænder. Han syntes, det var overflødig at formane andre, naar man samtidig tog Snøren ud af Hænderne paa dem og bemægtigede sig deres Fangst, og han gjorde i en beskeden, surmulende Tone Thomas opmærksom paa sin Mening i den Retning.

Thomas tog endnu et Par Tag.

"Ja, ta' den saa," sagde han og holdt Snøren hen mod Johannes. "Men vær forsigtig med den, Knægt."

Det var øjensynlig kun med Uvilje, han gav Snøren fra sig, med saa øjensynlig Uvilje, at Johannes næsten generede sig for at tage den. Men det var jo da hans Fisk, og hvad der sagde endnu mer, hans første Fisk.

Johannes halede langsomt og forsigtigt ind, medens Thomas stod og saa til, foroverbøjet og øjensynlig parat til at gribe ind ved første Lejlighed. Elias sad halvt vendt og manøvrerede aarvaagen og øvet Baaden op mod Søen, medens han samtidig sad og mumlede Formaninger halvhøjt i Skæget. [S. 17]

"Rolig, rolig, inte hidsig, inte hidsig, bare rolig!" Samtidig sad han og holdt skarpt Udkig efter Søerne, der kom rullende mod Stævnen.

"Der har vi en af de onskabsfulde. Hvad beha'r? det ku du li'. Men det bliver Løgn, gamle, det bliver Løg——n."

Han lænede sig tilbage og trak med et sikkert Aaretag Baaden op paa en høj Sø. Saa hvilede han, medens Søen gled bort under Baaden, og trak saa til op over den næste. — Spændende var det sku med saadan en Fisk. Elias havde ligefrem Mavekneb af Spænding, skønt han var en gammel Fisker og havde fisket mange Helleflyndere. Men denne lod jo ogsaa til at være en svært stor en.

Johannes undrede sig over, hvor let Fisken pludselig var bleven; man kunde fristes til at tro, at den var gaaet igen.

Men saa strammedes Snøren pludselig og blev saa tung, som bar den et Klippestykke.

"Vær nu forsigtig, Knægt," formanede Thomas, medens han lænede sig forover og strakte Haanden frem og ligesom greb i Luften med den. "Vær endelig forsigtig." [S. 18]

Elias sad helt skraat paa Midtertoften og vred sig mer og mer fremefter, medens han gjorde rene Kunstværker med sine Aarer.

"Rolig, bare rolig!" brummede han. Men det var lige saa meget Søen som Fiskerne forude, han formanede. Han havde en underlig Uro over sig, særlig i Benene, og følte det krible gennem hele Kroppen. Spændende var det sku med saadan en Fisk.

"Forsigtig! forsigtig!" formanede Thomas. Han stak Enden langt bag ud og fattede med begge Næver om Rælingen og klemte til.

Det var helt meningsløst med disse Formaninger, thi kun ved at hale til af alle Kræfter aarkede Knøsen at faa Tomme efter Tomme af Linen ind over Rælingen. Han laa tilbagelænet med begge Fødder stemmet mod Baaden og var aldeles rødblaa i Ansigtet af Anstrengelse. Han vilde ikke give sig men blev til Slut nødt til det.

Modvillig rakte han Snøren mod Thomas, der greb den uden at mæle et Ord, medens Johannes satte sig paa Toften og pustede ud.

Endelig kom Fisken op i Overfladen. Det var en mægtig stor Helleflynder, der slog om sig, saa det knagede i Baaden, og Vandet skulpede ind over Rælingen.

Thomas laa paa Knæ paa Bunden af Baaden og holdt i Linen, medens han stirrede ondt paa Fisken. Han kunde ikke mer. [S. 19]

Johannes sad og gloede raadvild paa den mægtige Fisk. Men Elias smed Aarerne og havde allerede faaet det ene Ben over Toften.

Saa slap Thomas Taget og lod Fisken gaa, først langsomt, saa hurtigere og hurtigere. Den gik til Bunds som en tung, tung Sten, medens Linen hven over Rælingen.

"Hm," sagde Elias og tog atter fat paa Aarerne. "Det var en svær Tamp, den."

"Det var det," stønnede Thomas. Han kunde daarlig faa Vejret, og hans Arme sad ligesom løse. "Men den var for levende til at faa ind i Baaden."

Thomas havde nu helt sluppet Linen, der løb ud med rivende Fart. Nu opdagede Johannes pludselig, at han havde stukket sin ene Støvle ind i en Løkke paa Linen og begyndte at sparke med Benene.

"Tag Støvlen af," brølede Thomas. Og da den anden betænkte sig, tog han fat i Støvlen og trak den af; i samme Øjeblik røg den ud over Rælingen og forsvandt med et Plump under Vandet.

"Er du gal, Knægt," skændte Thomas. "Er det en Maade, maa jeg spørge, hvorfor Satan ser du dig ikke for? Du havde faaet Benet brækket som en Pibespids."

"Hvad er der i Vejen?" kom det interesseret fra Elias. [S. 20]

"Hvad der er i Vejen? Han havde knækket Benet som en Svedske," og Thomas skændte videre.

Saa dukkede Støvlen op agterude.

Der gled et glad Smil over Knøsens Ansigt.

"Der er den," raabte han og pegede med Fingeren.

"Ja, der er den," sagde Elias og saa efter Støvlen, der flød i Vandskorpen med Bunden opad.

Men Thomas havde allerede igen Tag i Linen, der nu var løbet ud.

"Ro til! Kom frem med Baaden," kommanderede han.

"Jeg vil ha' min Støvle først," protesterede Johannes.

Elias var tvivlraadig.

"Ja, Støvlen," sa' han.

"Skidt med Støvlen, den kan du altid faa. Du vil vel ogsaa ha' Fisken, vil jeg tro. Det er jo din Fisk."

"Ja, men det er ogsaa min Støvle," protesterede Knøsen. "Jeg vil ha' min Støvle først."

"I er sku et Par kønne Fiskere," smældede Thomas.

Saa tog Elias sit Parti og begyndte at skodde efter Støvlen.

"Gu' skal han ha' sin Støvle."

[S. 21]

Han bøjede sig over Rælingen og hev Støvlen ind i Baaden. Saa roede han fremefter for at faa Baaden lodret over Fisken, der syntes at have bidt sig fast et Sted nede paa Bunden.

Thomas var allerede i Gang med at hale ind paa Linen. Men han blev hurtig træet — han var endnu udmattet af sit Basketag med Fisken — og lod Johannes faa Snøren.

Ogsaa han blev hurtig træet. Elias havde siddet og ventet paa det.

"Pas saa Baaden og lad mig faa fat."

Han halede ind paa Linen som en rolig og kyndig Fisker uden at forhaste sig, naar Fisken var let, og uden at overanstrenges sig, naar den gjorde Modstand og var tung. Det var ham en Fryd at vise sin Overlegenhed som ældre overfor de to andre. Og da de mente, de kunde igen, overlod han dem rolig Linen og gik tilbage til sine Aarer. Han fik saamænd alligevel ikke Lov til at tage den Fisk ind.

Da der var gaaet en halv Snes Minutter, havde de atter faaet Fisken op til Overfladen. Den havde ikke gjort saa megen Modstand denne Gang og var kendelig svagere, da den kom op.

"Ræk mig Kleppen^[1]," raabte Thomas til Elias, der nu igen sad ved Aarerne.

"Kleppen, Kleppen Ja, hvor Fanden er Kleppen bleven af?"

[S. 22]

Ingen havde tænkt paa Kleppen før nu. Elias stod omtrent paa Hovedet, medens han rodede i Fiskebunken, og han bandede som en Tyrk.

"Skynd dig, Johannes, og hjælp ham at finde Kleppen."

Men Johannes var ikke hurtig nok.

"Hold saa Fisken da, mens jeg leder. Men pas godt paa den."

Endelig fik Thomas Kleppen fundet frem under Torskedyngen. Men idet han kom forud med den, tog Fisken Magten fra Johannes og gik igen.

"Saa for Satan; det tænkte jeg nok!"

Thomas smed Kleppen, greb Linen og slog Tørn omkring en Aaretoft.

"Men nu er du der, forstaar du."

Han havde faaet Fisken stoppet i Farten og holdt den. Saa begyndte han varsomt at hale ind igen.

"Et Guds Under er det, at den hænger der endnu," sagde Elias og spyttede resigneret. Nej, det blev aabenbart ikke ham, der fik Lov til at hale Fisken ind.

For tredie Gang laa Fisken i Overfladen. Den var nu saa udmattet, at den kun havde Kræfter til et Par Smaatjat med Halen.

Thomas slog Tørn om Aaretolden med Linen og gav den derpaa til Johannes.

[S. 23]

"Pas nu paa denne Gang," formanede han. Saa løftede han Kleppen i begge Hænder og huggede den store Jernkrog ind i Fiskens Hoved.

"Nu er den der. Kom saa."

Han og Johannes laa nu begge paa Knæ i Bunden af Baaden og stak Enderne saa langt bag ud

mod den anden Ræling som muligt for at holde Baaden i Balance.

"Saa op med den. — En, to, nu gaar den — Ohøj."

De to Mænd løftede til, saa Baaden sitrede under dem. Elias havde smidt sig ud over den anden Ræling, saa han næsten laa i Vandet.

Et Øjeblik laa den mægtige Fisk oppe paa Kanten af Baaden og tyngede den ned, saa Vandet pilløb ind over Rælingen. Saa gled den med et tungt, fedt Klask ned i Bunden af Baaden, og i samme Øjeblik var begge Fiskerne over den med deres Knive.

Den gav et Par fede Svup med Halen, saa var den død.

"Satan til Karl den," sagde Thomas. Han havde rejst sig og stod og tørrede sit Ansigt med sit Skjorteærme.

"Ja, den er stor," indrømmede Elias, der mønstrede Fisken som Kender. "Og fed. Op mod et Par hundrede Pund vel." [S. 24]

Johannes sagde ingen Ting. Han sad paa Toften, bleg af Anstrengelse og saa ud, som om han havde ondt.

Thomas var glad, som den rigtige Fisker er glad over en stor Fangst. Og i sin Glæde over Helleflynderen klappede han Johannes paa Ryggen og forsikrede ham, at han var en flink Gut og nok skulde blive en dygtig Fisker. Johannes tog imod Klappene, men saa ikke særlig overbevist ud.

"Du er da ikke syg, Gut?" spurgte Elias.

Johannes rystede paa Hovedet og reiste sig for at overtøge de andre om, at han ikke fejlede noget særligt.

"Ja, lad os saa se at komme hjem."

Først nu saa de, at det var blevet mørkt omkring dem. Søen havde lagt sig lidt, og Havet var tungt og mørkt som smeltet Bly. Landet skimtedes kun svagt som en mørk Skygge der langt borte mod den graa Himmel. Ude over Havet var Himlen kulsort, og det var begyndt at blæse op ind mod Land.

I en Fart fik de Masten rejst og Raasejlet sat, og Baaden strøg nu hjemad.

I Agterstavnen sad Elias og styrede. Lige foran ham sad Johannes, der nu var kommen sig lidt efter Sindsbevægelsen, og holdt Skødet. Og foran ham paa Midtertoften lige bag Masten sad Thomas og holdt Faldet. Det gjaldt at passe paa, thi denne Vind kunde blive til, hvad det skulde være. [S. 25]

Der blev ikke vekslet mange Ord paa den Sejlads. Hurtigt strøg det indefter, saa de ligefrem kunde se Landet voxte op som en sort, truende Skygge i det graa Halvmørke forude.

Saa naaede de ind under den høje, lodrette Fjældvæg, der i Mørket syntes at lude frem over Baaden. Og de strøg om Pynten, hvor Brændingen allerede buldrede med tunge, haarde Slag mod Klippen og slyngede sit spøgelselyse Skum højt op i Mørket.

De var nu i Læ bag Pynten. Sejlet blev bjærget og Roret taget ind. Og alle tre tog nu fat og fik Aarerne ud for at ro det sidste Stykke langs Kysten op til Bygden.

Aarerne faldt tungt i Vandet med Pladsk, der gav forunderlig Genlyd inde fra Fjældet. Søen var rolig her, men man kunde høre Vandet smaaklukke og smaapladske imellem Klippestykkerne inde ved Strandkanten og skimte Skumstriben, der hævede og sænkede sig mod den sorte Stenvæg.

Da de kom forbi et Næs, fik de det første Lys fra Bygden i Sigte. Og saa dukkede de lidt efter frem, det ene Lys efter det andet, store og smaa, klare og matte imellem hinanden ligesom Stjærner, der tændes paa den mørke Himmelhvælving. Og nu laa Bygden der, lysende i Mørket som et enligt Stjærnebillede. [S. 26]

Fiskerne vendte sig halvt paa Tofterne og saa mod Lysene.

"Nu er vi snart hjemme," sagde Elias.

"Det er vi jo," sagde Thomas. "Og det er godt det samme."

"Ja, det har alligevel været en drøj Dag og en lang Dag."

"Men i Morgen kommer vi ikke ud. Søen bli'r urolig nu."

"Ja, det ser ud til det," medgav Elias. "Hvad siger du, Johannes, er du træt?"

"Aah ja."

"Ja, det kan være drøjt nok."

"Sludder, Elias, sid nu ikke der og tag Modet fra Knøsen. Nu er vi jo ogsaa snart hjemme. — Naa, Knægt, hvem skal saa ha' Lippen^[2]?"

Det gav et Sæt i Knøsen. Om han ikke hele Tiden havde siddet og tænkt paa den Lippen. Om han fik den eller ej.

"Lippen?" spurgte han og lod uforstaaende.

"Ja, gu' Lippen selvfølgelig. Hvem skal ha' den? Fisken er jo din, saa du skal ha' Lippen. Og du ved vel, at man gi'r sin første Lippen til Kæresten. Saadan er nu Skik og Brug, og den vil du vel ikke lave om?" [S. 27]

"Hæ, hæ," glentede Elias. Men Thomas klemte paa.

"Naa, Gut. Hvem skal saa ha' den Lippen?"

Johannes var svært glad ved, at han vendte Ryggen til, saa de ikke kunde se, at han rødmede. Det var saa flovt at rødme i den Alder.

"Er det din Mo'r maaske, der skal ha' den?" blev Thomas ved.

"Næ—hæ, det er det vist ikke, hm," glentede Elias.

"Eller er det maaske din Søster! Hvad?" Thomas prøvede sig frem.

"Hi, hi," klukkede Elias.

"Ja, der har vi det naturligvis, der har vi det. Ja, ja, saadan er det selvfølgelig."

Thomas syntes at blive mere og mere sikker i sin Sag.

"Det er din Søster, der skal ha' den, selvfølgelig."

Thomas gjorde en Kunstpavse.

"Eller for Fanden. Jeg skulde da ikke tro. Nej, det er da helt umuligt."

Thomas var kommen i Humør; han vilde være morsom for en Gangs Skyld.

"Hi, hi, hi," grinede Elias forventningsfuld. Saa gammel, han var, interesserede han sig endnu stadig for Kærestehistorier. [S. 28]

"Nej, det er rent urimeligt, rent urimeligt," blev Thomas ved. Saa slog han pludselig om.

"Hva', er det Sanne, der skal ha' den?"

"Det er det nok. Det er det nok," nikkede Elias.

Men Johannes lod de andre snakke og sled tappert i Aarerne.

De var nu naaet ret ud for Bygden, hvis Huse laa spredt et Stykke oppe paa Fjældside. Husene selv kunde de ikke se, men Lysene fra Husene skinnede ned over dem et Stykke oppe i Mørket. Forsigtig manøvrerede de Baaden ind mod Landingsstedet imellem Smaaskærene.

Thomas lagde sine Aarer ind, lod Søstøvlerne glide af sine Fødder ned i Baaden og balancerede paa Hosesokker forud over Tofterne.

Ganske langsomt smøg Baaden sig ind mellem Smaaskærene, der ligesom søvndrukne stak de sorte, tangklædte Hoveder op over Vandet paa begge Sider af Baaden. Kølen gled skrattende over et Skær, og Thomas sprang op paa Klipperne i Strandkanten med Fanglinen i Haanden.

Der var nogle Folk nede for at vente paa Baaden. Og der udveksledes Hilsener, spurgtes til Fangsten og svarede, alt sammen i rolige, lavmælte Lyde, der faldt sammen med Mørket omkring dem.

De to i Baaden havde lagt deres Aarer ind og hev nu Fangsten ind paa Klipperne, hvor den blev skaaret op og Indvoldene taget ud. Til sidst kom Turen til Helleflynderen. Den blev parteret nede i Baaden. Alle var nede at beundre den. [S. 29]

Johannes fik Lippen og gemte den til Side, da ingen saa det.

Der var gaaet Bud til Bygden, og nu kom der en Del Mænd og Kvinder med firkantede Tremmekasser, der hang dem paa Ryggen i et Baand frem over Panden. Ad naturlige Trin i Klippen kom de ned til Strandkanten, fik den opskaarne Fisk puttet i Kasserne og forsvandt atter opover mod Bygden. Saa kom Turen til Baaden; med et Spil blev den hejst op paa Klippen over Landingsstedet og kørt ind i Baadehuset; blev den staaende nede ved Stranden, kunde Brændingen maaske splintre den.

Det var den sidste Baad, der kom hjem. Og Landingsstedets sorte Klipper laa nu forladte og ensomme i Mørket, medens Bølgeskulpet slikkede op og ned ad dem og legede med Fiskeaffaldet i Strandkanten.

Elias og Thomas gik tavse op over Vejen til Bygden, hvis Lys ligesom bredte Armene ud imod dem gennem Mørket.

De var trætte og talte ikke sammen, bare slæbte sig fremover i de lange Søstøvler.

Saa vendte Thomas sig og saa tilbage.

[S. 30]

"Hvor blev Gutten af?"

"Hm, hm," knirkede Elias. Han gik langsomt videre, vilde nødigt ud af Farten; det er saa svært at komme i Gang igen, naar man er rigtig træt og saa staar stille.

"Jeg synes, jeg saa et Skørt hist ovre."

"Ja, saa kan det vel ikke nytte at vente?"

"Hæ, nej, det kan det vist ikke," sagde Elias tilbage over Skulderen.

Men Thomas blev alligevel staaende og saa over mod de to Skikkelser, han lige kunde skimte i Mørket. Et Øjeblik smilte han bittert, men saa blev han alvorlig.

"Sludder, Kone skal man sku ha' alligevel, og saa faar det andet flaske sig, som det bedst kan."

Og han drejede sig energisk paa Hælen og gik hjem til sin svagelige Kone og sine otte smaa Børn.

Men henne bag en stor Sten stod Sanne og Johannes og saa paa hinanden. Det er svært at faa begyndt, naar man er forelsket, og det var, som om der laa noget alvorligt i Luften i Aften.

Det var Sanne, der maatte begynde.

"I blev længe ude i Aften."

"Var du bange?" spurgte Johannes kejtet.

"Nej, ikke just det." Sanne smaalo. "Hvorfor skulde jeg være det!"

Saa kom der en Pavse, og atter var det Sanne, der maatte begynde.

[S. 31]

"Hvad er det, du staar og gemmer bag Ryggen, Johannes?"

"Ja, hvad tror du?"

"Jeg ved ikke."

"Gæt engang."

"Det er vel din Snøre, Johannes," gættede Sanne, skønt hun allerede havde set, hvad det var.

"Nej, nej," triumferede Knøsen.

"Hvad er det da?"

"Det er noget til dig."

"Til mig! Hvad kan det være?"

"Ja. Men sig mig først, om du kan li' mig."

"Om jeg kan li' dig. Det var da underligt. Hvorfor skulde jeg ikke kunne li' dig, Johannes?"

"Ja, jeg mener, om du holder af mig."

"Holder du da af mig, Johannes?"

"Ja, det gør jeg, Sanne. Det kan du stole paa."

Saa tog Johannes et langt Skridt fremefter og holdt triumferende det mægtige Stykke hvide Kød op foran Pigens Ansigt. Det var Lippen.

"Værsaagod," sagde han.

"Nej, men, Johannes." Sanne var overvældet. "Holder du virkelig saa meget af mig?"

BRYLLUP

Bygden havde staaet paa den anden Ende i over fjorten Dage. Ja, mer end det. Det var jo omtrent et halvt Aar siden, Folk begyndte at tale om Brylluppet, og for tre Maaneder siden var det en Kendsgerning for alle de nærliggende Bygder, der kunde vente sig Invitation.

[S. 35]

Der var slagtet over al Maade, og der var stegt Lammesteg og lavet Skinsakjæt^[3] i Massevis. Der var købt Bunker af Svedsker, Rosiner, Gryn, Saft og Kulør til Sødsuppen, Bønner, Cikorie og

Sukker til Kaffen og 120 Potter Brændevin, 60 Potter Rom og 40 Potter Cognac til Resten.

Lagkagen var Dagen i Forvejen hentet fra Købstaden paa den anden Side Fjorden. Og tidlig om Morgenen var Timannefaren^[4] gaaet over Fjorden; og nu ventede man kun paa, at den skulde komme tilbage med Præsten.

Det var Efteraar; om Efteraaret slagtes der, og man kan selvfølgelig kun holde Bryllup i Slagtetiden. Luften var klar og frisk. Det var blikstille, og der var ikke en Sky paa Himlen.

De sidste Dages Søndenvind varmede endnu op i Kroppen paa Ænderne, der laa i Bygdens mange Møddinger, og gjorde dem endnu mere snadrevorne, end de var i Forvejen. Hønsene trippede rundt og nippede til Møddingaffaldet saa sippede og snærpede, som var de alle Gammeljomfruer, der aldrig havde kendt til Verden og dens Daarligdom. Og øverst paa Møddingen stod Hanen og saa saa dybsindig og højtidelig ud, som om det var den, der skulde have Bryllup.

[S. 36]

Der var Feststemning over de smaa, tjærede Træhuse med de mange, store Møddinger. Der var Feststemning over Vejen, der drejede og vred sig mellem Husene, knækkede sammen langs Gavlene og gjorde sig ængstelig tynd for at naa frem mellem de mange Møddinger.

Der var Feststemning over Fjældet, der hævede sig som et mægtigt Taarn paa den anden Side af Bugten, hvor Bygden havde sin Landingsplads. Men Himlen var ogsaa saa lys og let og hang saa højt, højt oppe, som om den aldrig mere vilde nedlade sig til at hænge og drive paa en Fjældtop.

Der var Feststemning over Himlen, Fjældet, Havet, Husene, Møddingerne, Ænderne, Hønsene og over de tre Flag, der hang og dasede over tre af Bygdens smaa Træhuse. Alt saa saa glad og fornøjet ud, undtagen to Hunde. De var husvilde i Anledning af Festen og slentrede nu rundt og snuste misfornøjet til alt.

Underligt var det, at man kun saa Høns, Ænder og Hunde og ikke et eneste Menneske. Bygden laa saa rolig og stille, som var den uddød. Men lagde man Øret til de tynde Bræddewægge, kunde man høre det snorke derinde, for der havde været Dans hele Natten. Og inde i det midterste af de flagsmykkede Huse tumlede det med Stole, Knive, Gafler og Snapseglas. Der sad de af Gæsterne og Bygdens Folk, der havde overvundet Nattens Kalas, og spiste og drak i al Stilfærdighed omkring de lange, hvidskurede Træborde, der bugnede af Skærpekød og kold Lammesteg. Og Skafferne gik omkring og nødte Folk og skænkede Brændevin af Trepægleflasker, paa hvilke der stod Hvidtøl og Gammelvin.

[S. 37]

Endelig kom Præsten.

Folk vaagnede, kom ud af Sengen, ud af Husene, gabede og strakte sig, harkede og spyttede og sjaskede ned til Landingsstedet. Der stod de saa med Hænderne i Bukselommerne og smaasnakkede og gloede ud over Fjorden, hvor Præstebaadens hvide Sejl dansede op og ned.

Præstebaaden strøg ind til Landingsstedet, og Præsten gik i Land. Han trykkede hver Mand i Haanden og talte lidt med dem om Vejret. Søen var urolig; det gjaldt om at komme tilbage saa hurtigt som muligt. Saa gik han op til Skolelæreren for at gøre sig færdig til Vielsen. Og Folkene forsvandt i Husene for at pynte sig. —

Og pyntede var de, da de en Timestid senere kom ud af Husene, med skæve, rynkede Bukseben, korte, krøllede Jakker, trangbrystede Frakker og posede Diplomater; var det virkelig de samme Mænd, der før saa saa kraftige og smukke ud i deres Knæbukser, strikkede Trøjer og brune Kofter. Og hvor de store, vildtvoksende Fuldskæg passede daarligt til de skæve Kravebryster og rundpullede Filthatte.

[S. 38]

Og Kvinderne. Er det virkelig Thomas' kønne og statelige Kone, der gaar der i sine stivede Skørter og Gud ved hvad og ligner en Sukkertop. Og Thomas selv. Krumbøjjet og trykket vandrer han afsted ved Siden af Konen, klemte og pint af Stadsen, stiv og højtidelig som en Degn foran Alteret. De alt for vide Bukser sladsker om Benene paa ham, saa han det ene Øjeblik er hjulbenet, det næste kalveknæet og undertiden begge Dele paa en Gang og paa samme Ben.

Hudeskoene har han ombyttet med et Par velbørstede, men udtraadte Fjedersko, og paa Hovedet har han en stiv, rundpullet Filthat, der er grønlig som af Skimmel. Diplomattrakken hænger og dasker ned ad Ryggen paa ham. Og den Mand er Øens dygtigste Fisker og dristigste Fuglefanger. Det er baade til at le og græde over.

Den lille Kirke var stuvende fuld. Vielsen foregik, som en Vielse plejer at foregaa med Ja og Amen. Salmerne blev ikke sunget kønt, men med gode Lunger, og Talen var kort og fornuftig, og alt gik meget godt. Men til Slut løftede Præsten Stemmen og talte om de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac. Han nævnede dem ikke direkte, men han talte om Drukkenskab og advarede mod denne hæslige Last. Saa var Højtideligheden forbi, og Folk myldrede ud af Kirken.

[S. 39]

Der var kun en Mening om den Præken, en svag Indignation. Præsten var en flink Mand og en personlig meget elskværdig Mand, en Præst, man ellers i alle Maader kunde være tilfreds med. Men han havde aabenbart intet Kendskab til Brændevin, og det var taktløst af ham at stille sin Uvidenhed blot ved sliq en Lejlighed.

Men hvad saa Præsten sagde eller ikke sagde, saa var de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac endnu i god Behold, medens Præsten derimod allerede var midtvejs ude paa Fjorden. Og derfor begav Folk sig op til Gildehuset efter Brudeparret, der roligt og

værdigt gik i Spidsen og ikke et Øjeblik tabte Aandsnærværelsen, skønt Byens gamle Forladere knaldede dem om Hælene, hver Gang de passerede et Hjørne. Sligt hjælper at holde Troldpakket borte fra Brudeparrets Vej og fra dets Fremtid.

SKAFFEREN

[S. 40]

Der var travlt henne i Gildehuset. Huset selv var ikke stort, og Værelserne var smaa. Men ved at fjærne to Vægge havde man faaet tre Stuer gjort til en, og det var Gildestuen. Denne improviserede Stue optog hele Huset med Undtagelse af Køkkenet og en lille Forstue.

Der var kommen Dug paa de lange Borde, og et Utal af Kvindfolk for frem og tilbage mellem Køkkenet og Stuen med Knive, Gafler, Tallerkener og Glas og dækkede Bord.

Der lød en ustandselig Syden og Kogen og Snakken ind fra Køkkenet, og Emen fra de mægtige Sødsuppekedler stod ind gennem Døren som en Taage, der lagde sig varm og mild over Borde og Bænke og til sidst fyldte hele Stuen fra Gulv til Loft med sin søde Vellugt. Og midt i Taagen sad den ældste af de mandlige Skaffere ved et Hjørne af Bordet.

Han sad og indsnuste den behagelige Em og nød Hvilen. I højre Haand holdt han en Trepægleflaske med Brændevin, og der stod flere oppe paa Kakkelovnen; i venstre Haand holdt han et Glas. Han var parat til at tage fat og gaa rundt og skænke, saa snart Gæsterne kom. Hovedet hang halvvejs ned paa Brystet af ham, og med et saligt Smil stirrede han fremefter ind i Taagen, hvor unge Piger og gamle Koner for frem og tilbage, undertiden tørnende sammen, saa Tallerkenerne klirrede hen ad Gulvet. De lyse, tynde Bomuldsliv var gennemblødte af Sved og Em, og Ansigterne blussede, som om det var dem, der skiftedes til at staa og brase ude i Køkkenet.

[S. 41]

Den gamle Mand sad og frydede sig over det store, lune Rum og den varme, søde Em, frydede sig over de lange Borde, de hvide Duge og Lysene, der stod hen over Dugene i deres Flaskehalse og lyste saa festligt. Og han frydede sig over Kvinderne, der for frem og tilbage gennem Emen, ikke fordi det var Kvinder, for man er som Regel færdig med Kvinder, naar man er 80 Aar, men fordi de havde saa travlt. Det var alligevel rart at være en gammel Mand og sidde og se de andre løbe frem og tilbage, tørne sammen og tabe, hvad de havde i Hænderne.

Han skænkede sig en Snaps, drak den og følte, at han blev varm om sit gamle Hjærte af Medlidenhed med Ungdommen. Herregud, Herregud, at de dog skulde tosse saadan rundt. At Folk dog ikke straks blev gamle og fornuftige og satte sig stille hen i en Krog. At det var saa svært at lære at blive gammel, og at Folk skulde være saa længe om at lære det. Ungdommen har saa travlt, saa travlt, ak ja, saa voldsom travlt; og hvorfor, hvad var saa Resultatet af det hele, bare det, at de fik sat nogle Børn i Verden og sig selv i en Kakkelovnskrog. Og det kunde de saamænd, naar de bar sig lidt fornuftigere ad, slippe meget lettere fra.

[S. 42]

Den gamle Mand tænkte paa sin Barndom, den lykkelige Tid, da Livet kun er som at sidde og se Billeder i en stor, tyk Bog. Og fra Barndommen var han gledet ind i Ungdommen som alle andre og havde set Billederne blive levende og træde sig i Møde. Da havde han set, at Fjældet var grønt, Himlen blaa og Havet mørkt og alvorligt. Og han havde set paa Fjældet, Himlen og Havet, der laa pyntede som til Fest, havde set paa hele Verden, der laa som en Brud og smilede og ventede, ventede paa ham, Brudgommen. Og han havde bredt Armene ud for at favne sit Kongerige, for at favne hele Verden, og se, da laa der en Kvinde i hans Arme; intet Kongerige, ingen Verden, men en Kvinde. Men han havde været taknemlig og havde elsket Kvinden og troet, at saadan skulde det være.

Han havde været ung, selvfølgelig. Blodet havde kogt i ham, som Sødsuppen nu stod og kogte derude i Køkkenet og trommede mod Laaget for at slippe ud. Og Glæden havde staaet om ham som en Em, der blindede ham og andre. Men hver Gang, han havde bredt Armene ud for at favne Verden, den lyse, glade Verden, der var hans, hans alene, havde Skæbnen kastet en Kvinde i hans Favns. Og for hver Gang havde han set mere og mere spørgende paa Kvinden, og til sidst havde han holdt hende ud fra sig og smilet og sagt: Herregud, er det hele Verden? Ser hele Verden saadan ud? Og saa havde han krystet hende ind til sig og leet. Men der er kort fra Latter til Graad.

[S. 43]

Den gamle Mand huskede kun dunkelt alt dette. Men han huskede, at hele den lyse, straalende Verden en Dag havde ligget falmet foran ham, nedtraadt og skiden som en Græsmark om Efteraaret. Den Dag skimtede han Hjulene i Verden omkring sig og i sig selv. Da var han ikke længer ung.

Han huskede det endnu. Det kom saa pludselig paa ham, at det næsten havde taget Vejret fra ham, for han havde været glad som faa og hørt til en varmblodig og hedhovedet Slægt. Han huskede endnu, hvorledes han havde overvejet, om han ikke hellere burde dø, og han smilte nu, det randt ham i Hu. Men han havde valgt at leve. Og saa kom Manddommen.

Hans Mund blev smal, hans Øjne blev kloge og klare, og hans Tanke kold, mens han stræbte mod sit Maal, Krogen. Det var drøje Aar, fulde af Slid og Slæb. Det var triste Aar, fulde af Sorg og Græmmelse. For det er haardt at leve, naar man ikke længer er ung, og Verden er falmet, og

[S. 44]

man har Maalet givet, og Maalet er en Krog.

Men han havde stridt sig igennem og havde naaet Maalet. Og nu sad han i Krogen og smilte ad de andre, der løb rundt i Emen og tørnede sammen og tabte, hvad de havde i Hænderne.

Klask, faldt en Tallerken i Gulvet. Ratsch, for Stumperne rundt i Stuen. Saadan er Ungdommen. Em, Travlhed, Klask, Ratsch, Væk, og saa maatte man endda samle Stumperne op.

Den gamle Mand skænkede sig endnu en Snaps og drak den. Og han stirrede ind i Emen, der nu var tættere, og hvor de røde Ansigter strøg frem og tilbage. Og han saa hen over Dugen, hvor Lysene nu skinnede med store Ringe i Emen.

Hvordan var det nu, hvordan var det nu? Jo, det var Ungdommen. Den stakkels, stakkels Ungdom. Den blev snydt, trukket rundt ved Næsen. Den stakkels, stakkels Ungdom. Glimmer. Gøgl. Nej, Alderdommen. Den nøjedes med lidt. Den kendte Livet. Vidste, hvad det var for noget Skidt. Og den nøjedes med lidt. Med ganske lidt.

Ganske forsigtig skænkede han sig et Glas endnu og drak ogsaa det.

Herregud. Hvor havde han dog ondt af den Ungdom. Hvor havde han dog ondt af den Ungdom. [S. 45]

Han blev vaad paa begge Sider af Næsen og snøftede af Medfølelse, mens han sad og stirrede ind i Taagen, hvor Ungdommen hvirvlede rundt og rundt som store, røde Klatter, der kom og forsvandt og atter kom.

Og han saa til Siden ud over mægtig store Snemarker, hvorover Stjernerne lyste mat.

Forunderligt. Forunderligt med de Stjerner. De var som ordnede i Rækker, i lange, lige Rækker over Snemarkerne. Og saa syntes han, han skulde kende dem igen.

Var det nu ogsaa Stjerner? — Nej, det var vist alligevel ikke Stjerner. — Men hvad var det da?

Et Øjeblik syntes han, han var ved at hitte ud af, hvad det var. Saa gled det atter bort fra ham, langt bort over de store, hvide Snemarker.

Saa kom han i Tanker om de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac. Der var det. Nu havde han det. Der var en eller anden Forbindelse mellem Stjernerne der og Brændevinen. Vist saa, vist saa. Stjernerne var Brændevinen, kun Brændevin, ikke Spor af andet end Brændevin. Det var derfor, det hed Brændevin, for Stjernerne lyste. — Kun derfor hed det Brændevin.

"120 Potter Brændevin, — 60 Potter Rom — og — —." Saa sank hans Hoved ned paa Brystet. Og da Bryllupsgæsterne kom, sad han i sit Hjørne og sov med Flasken i den ene Haand og Glasset i den anden. Og hvor meget de andre end ruskede i ham, var det ikke muligt at faa ham vaagen. Han mumlede kun 120, og saa spidsede han Munden og sagde Po. Men længere kom han ikke. Naar de ruskede i ham igen, begyndte han atter paa de 120 og endte med at spidse Munden og sige Po. Og da de ikke paa nogen Maade kunde faa ham vækket, hvor meget de end ruskede i ham, opgav de det og lod ham sidde. Saa meget mere som de allesammen godt vidste, hvad det var, han mente. [S. 46]

DEN UNGE MAND

[S. 47]

Jeg husker Fjældet, Taagen, Husene, Møddingerne, Ænderne, Hønsene, Hundene. Jeg husker ogsaa de tre Flag og Thomas og hans Kone. Jeg husker ligeledes Kirken, Præsten, Brudgommen og Bruden og de ti Brudesvende og de ti Brudepiger. Og jeg husker Højtideligheden, jeg sad nemlig oppe paa Balkonen, hvor Orgelet stod. Jeg husker egentlig meget godt foreløbig.

Jeg husker ogsaa Præstens Tale og særlig Slutningen med de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac. Jeg sad ved Siden af min gamle, gode Ven Elias, og jeg husker tydeligt hans Ansigtsudtryk, da Præsten kom til at berøre dette Punkt, samt at flere Fuldskæg i Nærheden bevægede sig, som om Ejermændene var i Færd med at synke noget, de ikke havde faaet rigtig gennemtygget.

Jeg husker ogsaa, at Præsten rejste straks efter Vielsen, og at vi gik op i Brudehuset. Jeg husker Stuen, Dugen, Lysene, Tallerkenerne og Emen. Og jeg husker den gamle Mand, der sad i et Hjørne af Stuen og sov med en Flaske i den ene Haand og et Glas i den anden. Og jeg ved, hvad han mente. [S. 48]

Brudeparret blev anbragt i Højsædet, og Brudesvendene og Brudepigerne blev anbragt nærmest ved dem, og vi andre længere borte. Jeg kom til at sidde paa Bænken op mod Væggen, og det er jeg glad ved.

Jeg husker tydeligt, at vi skulde have Sødsuppe, Lammesteg og Lagkage. I det hele taget er min Hukommelse meget skarp lige til Lammestegen; men fra den Tid af er det, som om den har faaet et Knæk.

Jeg kan godt huske selve Lammestegen; den var udmærket. Og jeg kan huske, at der blev holdt

et Par Taler; men hvorom der blev talt, kan jeg ikke huske.

Jeg husker ogsaa, at Elias dunkede Panden i Bordet; hvorfor han gjorde det, var der ingen, der fattede, og selv har han aldrig senere kunnet give nogen Forklaring. Og jeg husker, at Thomas, der sad lige overfor mig ved den anden Side af Bordet, hældte Brændevin over sin Lammesteg og troede, det var Sause. Jeg kan ogsaa huske, at hans Nabo vilde gøre ham opmærksom paa Fejltagelsen, men opgav det efter at have væltet 2 Glas og en Platdemenage, hvorpaa han nøjedes med at se til, medens Thomas med øjensynligt Velbehag fortærede Stegen. [S. 49]

Det er forunderligt, men Lagkagen kan jeg slet ikke huske. Men maaske kommer det deraf, at den blev serveret paa et Tidspunkt, da Bordet var i en forunderlig hoppende og drejende Bevægelse, der forhindrede Fstedeltagerne i at gøre sig fuldtud bekendt med de Genstande, der befandt sig paa det, samtidig med, at de, hvad jeg glimtvis lagde Mærke til, og da for Resten ogsaa erfarede for mit eget Vedkommende, ligefrem maatte sidde og lure og gribe til, naar Brændevinsflasken kom forbi. At denne mærkværdige Cirkelbevægelse ikke kunde være sund for Festens Deltagere, især da disse, saavidt jeg saa, undertiden selv deltog i den, ansaa jeg for saa rimeligt og naturligt, at det ingenlunde forbavtede mig, at den ene efter den anden af dem ombyttede deres Pladser paa Bænkene, der under slige Forhold langt fra kunde anses for betryggende, med Sidde- og Liggepladser paa Gulvet.

Jeg husker, at vi rejste os fra Bordet, og at Thomas fik mig gjort begribelig, at vi skulde danse.

Jeg husker, at vi kom ud i Mørket, og at der blev peget mod et Lys og angivet, at det var det Maal, vi skulde styre efter.

Vejen var meget ujævn, og af og til gik den ligefrem gennem Luften. Jeg husker ikke, om der var nogen rimelig Grund til en saadan Forsigtighed, men jeg husker, at vi spredte os, saavidt Terrainet tillod, og rykkede frem i Skyttekæde, samt at vor Fremrykning hindredes en Del af et Par Huse og flere Møddinger. Da Husene var vanskeligere at forcere end Møddingerne, valgte vi fortrinsvis de sidste. [S. 50]

Efterhaanden naaede vi alle Dansestuen uden større Lemlæstelser; kun var det mig paafaldende, at jeg undervejs havde faaet min Hue ombyttet med en gammel, graa Filthat; men det var mig umuligt at huske, i hvilken Mødding Ombytningen havde fundet Sted.

Vi dansede, vi dansede til "Isaksvisen" og til Visen om Dronning Dagmar og Junker Strange; saa var den alvorligere Del af Festen forbi, og Dansen tog rigtig Fart. Vi dansede til "Den Gang jeg drog afsted" og til Grindevisen og til Ormen hin lange og Erik hin unge og Brókatáttur^[5] og til den lyse Morgen.

Jeg husker Dansen. Jeg husker den lille, lave Stue, i hvilken den foregik, og i hvilken vi stod og skraalte og trippede, sammenstuede som Sild i en Tønde. Jeg husker Gulvet, der skjalv og bevægede sig som et Skibsdæk i Storm. Jeg husker Ruderne, der klirrede, Væggene, der bøjede sig og nejede for hinanden, og Bilæggerovnen, der stod og hoppede i sin Krog og gerne vilde danse med, men ikke kunde komme ind i Kæden. Og Thomas, der stod ved Ovnens og skænkede Brændevin til de dansende i et stort Ølglas, ham husker jeg ganske tydeligt. [S. 51]

Jeg husker det alt, alt sammen som en herlig, herlig Drøm.

Jeg husker Braget, der lød ud i Natten som Øens feberhede Pulsslag, jeg husker Hylet, der hang og skjalv over Bygden som Røgen over en Fabriksby. Jeg husker Bølgerne, der laa og smaasnakkede fornuftigt nede ved Stranden, og Fjældet, der stod saa ret og lige op i Luften og undredes over, at noget kunde gaa saa skævt. Og jeg husker, at jeg var ude at spadserere med min Dame.

Vi sad oppe paa Fjældensiden og lyttede til Larmen, der steg op imod os gennem Natten som Bobler fra en mægtig Hexegryde, der sydede og sydede og kogte over.

Saa vidt jeg husker, var det den Nat, Bygdens Idiot kom ind i Dansestuen, kyssede en Pige og blev smidt ud. Hvorpaa min Ven Thomas og jeg forlod Dansen og gik ud i Mørket.

Det var mørkt, saa mørkt som paa Bunden af et Blækhuse, og vi forvildede os i en Mødding. Her skiltes vi og kunde ikke finde hinanden igen, skønt vi begge raabte og ofte var hinanden meget nær.

Jeg husker, at vi langt om længe fandt hinanden i en Grøft, og at vi der fornyede vort gamle, prøvede Venskab. Derpaa kom vi ind i en Stald, hvor der stod en Tællepraas, nogle glade, glade Mænd og en Del større og mindre Tønder. [S. 52]

— Det var de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac.

IDIOTEN

[S. 53]

Der er vist faa Ord, der lyder saa grimt og haanligt som netop Ordet Idiot.

Han havde da ogsaa længe følt, at det var et stygt Ord, og havde lært at dukke Hovedet for

det, længe før han vidste, hvad det betød.

Han lærte egentlig aldrig, hvad det betød, det Ord, for han var jo Idiot. Men han lærte hurtig, at det var et Ord, der hørte ham til, og han bøjede Hovedet for det, som man bøjer sit Hoved for sin Skæbne.

Straks da han blev født, var der noget galt ved ham. Jordemoderen kaldte ham et Haneæg, fordi han var saa urimelig lang og spids af et nyfødt Barn at være. Og Forældrene og hele Slægten sagde, at han var forbyttet af Troldpakket.

Men selv anede han intet. Han løb og legede den lyse Barndom igennem som de andre Børn, frydede sig over Solen om Sommeren og over Sneen om Vinteren. Men han var urimelig bange. Han var bange for det stejle Fjæld, hvor de andre Børn kravlede rundt og legede Fuglemænd og gjorde beundringsværdige Forsøg paa at falde ned og knække Halsen. Og naar selv den allermindste Knægt i Bygden stillede sig i Positur foran ham med fremskudt Mave, skrævende Ben og Hænderne i Bukselommerne, blev han imponeret. Og naar Purken tilmed spyttede og kaldte ham Idiot eller lovede ham Prygl, krummede han Ryggen endnu mere og luskede bort som en vaad Hund.

[S. 54]

Han var bange for Stormen, der buldrede løs oppe i Fjældene, saa det lød, som om Øen var hul. Og naar den larmede ind gennem Bygden, saa det hvinede om Hjørnerne og skrattede mod Ruderne, medens Husene stønnede og vaklede, da rystede han og græd af Skræk. Og han blev først rolig igen, naar Husene rettede sig, og Stormens Triumphhyl lød langt ude over Fjorden.

Han frygtede for Brændingen, der kunde ligge i ugevis og rive og slide i Fjældet med sine store, kladskende Næver. Han var bange for Hanen, der stod og kroede sig paa Møddingen, og han var bange for Gasen.

Men han vænnede sig efterhaanden til Frygten, lærte at dukke Hovedet og gaa af Vejen.

Saa kom han i Skole sammen med de andre Drengene. De andre gik frem i Kundskab, lærte at skrive og regne og mange andre Ting. Læreren roste nogle, og dem, han ikke roste, roste Forældrene, og de, som hverken Læreren eller Forældrene roste, blev rost af andre. Alle de andre blev rost, men der var aldrig nogen, der roste ham. Men der var heller ingen Grund til det, for han lærte ikke engang at stave.

[S. 55]

Læreren baxede lidt med ham, men det hele Udbytte, han havde af sit Slid, var, at de andre Børn lo af Idiotens tossede Svar. Saa opgav han det og lod ham skøtte sig selv.

Han mødte i Skolen hver Dag og fulgte med, saa godt han kunde, men han var akkurat lige saa dum, naar han gik hjem fra Skolen, som naar han kom, og saadan gik det Aar efter Aar.

Men Idioten mærkede det ikke, skønt han blev længere og længere og mere ranglet for hver Dag, der gik. Han sad i Skolen i sit bestemte Hjørne og tog Del i Undervisningen paa sin Maade. Han lyttede nemlig spændt til, skønt han ikke forstod et Ord af det hele. Han holdt af Skolen, thi der var han ikke bange. Og han mente som saa mange andre, at man blot behøvede at gaa i Skolen for at lære noget.

Men saa kom den Tid, da de skulde konfirmeres.

Det blev en drøj Tid for Idioten; thi der blev rejst det Spørgsmaal, om han nu ogsaa skulde konfirmeres ligesom de andre.

I Grunden var det jo ingen Nytte til, mente de fleste.

[S. 56]

Idioten gik i flere Dage i stor Spænding.

Paa den anden Side var Konfirmationen noget, der hørte sig til. Og da Præsten ikke havde noget imod at konfirmere ham sammen med alle de andre, gennemgik han denne Handling med samme Selvfølgelighed, som han i sin Tid var bleven født, døbt og engang med Tiden vilde dø og blive begravet.

Men den Strid var ikke gaaet saa spørløst hen over Idiotens Hoved som saa meget andet. Han havde som saa ofte før følt, at der var noget i Vejen med ham. Men denne Gang havde han følt, at det var noget alvorligt.

Han kunde ikke lære noget i Skolen, og han kunde hverken læse eller skrive, havde de sagt, naar Sagen blev drøftet. Men det vidste han, var der flere i Bygden, der heller ikke kunde.

Han havde egentlig været bange for, at det var hans Frygtsomhed, det var galt med. Der følte han Brodden, og den pinte ham. Den var der imidlertid ingen, der havde talt om. Det var Skolen. Der var noget ved Skolen, der var galt.

I flere Dage gik han rundt og spekulerede, saa han blev endnu mere sær, end han var i Forvejen.

Han havde ikke lært noget, sagde de, og han havde dog gaaet i Skolen som de andre, og naar han kom hjem, havde han siddet bøjet over sine Bøger ligesom alle de andre. Hvorfor havde han da ikke lært noget?

[S. 57]

Og en Aften, han som sædvanlig sad over Bogen og vendte Bladene og mumlede for sig selv, thi i den sidste Tid havde han hængt meget over Bøgerne for at indhente det forsømte, saa han kunde blive konfirmeret, gik det pludselig op for ham, at han ikke lærte noget af den Bog. Han saa

nogle underlige smaa Figurer paa de hvide Blade, men han lærte intet af dem. Bogen var ikke skrevet for ham.

Da tog han sig sammen for første Gang i sit Liv. Han vilde opdage, hvori det laa, dette, der ikke var skjult for andre, men som var skjult for ham alene.

Han stirrede og stirrede paa de kolde, hvide Blade med deres stive Bogstavrækker, til Bogstaverne til sidst løb sammen til store, sorte Klatter oppe i Hjærnen paa ham. Men han blev ikke klogere.

"Jesus!" raabte Mo'ren. Hun saa, at der faldt et Par store, tunge Taarer ned i Bogen. "Det hverken stormer eller blæser. Hvad flæber han da for?"

Men hun standsede og blev forskrækket, for Knøsen saa op paa hende, og saadan havde hun aldrig set ham før. Det var ikke hans sædvanlige bundløse Øjne, det var, som om man kunde skimte noget, der var ved at dukke frem derinde. Og hun stirrede forbavset paa Knøsen. Det var næsten, som om han vilde sige noget, noget fornuftigt.

[S. 58]

Men Knøsen sagde ingen Ting. Han følte sig saa uendelig hjælpeløs overfor disse stive, urokkelige Bogstavsrækker og overfor Menneskene og sig selv.

Han kunde ikke. Nej, han kunde ikke.

Og hans Ansigt faldt ned mod Bogen, og han græd, græd, til han ikke kunde mere. Og da han endelig holdt op, vidste han ikke, hvorfor han havde grædt.

Men fra den Dag var han ogsaa bange for Bøger.

Konfirmeret blev han, men ogsaa det var en Skuffelse for ham.

Alle de andre var glade. De blev trykket i Haanden og gjort Stads af. Men ham var der ingen, der tænkte paa.

Og efter den Tid blev det værre og værre for ham, efterhaanden som hans Kammerater voxede op og blev Mænd. Han syntes, de voxede fra ham.

De gik paa Fiskeri med Baadene og kom hjem med dejlige Torsk, og de gik til Fjælds efter Fugle og Faar med de andre Mænd; men han gik hjemme i sin egen Tummerum og hentede Vand eller spandt paa Skotrokken^[6], hvis han da kunde faa Lov til det. Endnu var han bange for Hanen og Gasen, og selv den allermindste Purk i Bygden kunde imponere ham.

[S. 59]

Det hjalp ikke, at Kammeraterne nu var borte med Fiskerslupperne hver Sommer, for de kom altid tilbage igen om Efteraaret, og for hver Gang var de vigtigere og mere fremmede.

Han saa, hvorledes de sluttede Venskab indbyrdes, men ham var der ingen, der vilde have at gøre med. Og hver Gang han nærmede sig en Klynge, der stod og talte sammen, og talte til dem, var det, som om de allesammen pludselig forandrede, de lo og blinkede til hinanden. De lo ad alt, hvad han sagde.

Han gik og tossede rundt i Bygden ganske alene, og alting blev mere og mere fremmed for ham. Naar det var Magsvejr, og Baadene gik ud paa Fiskeri, stod han nede ved Stranden og ønskede, at han kunde komme med. Men der var aldrig nogen, der havde tilbudt ham Plads i Baaden, og han havde ikke selv Mod til at spørge. De vilde naturligvis bare le ad ham, som de plejede.

Men naar det var ondt Vejr og haard Sø, naar Baadene gik ud, krøb han sammen hjemme i en Krog, for han turde jo ikke gaa med, hvis der i Dag var en, der spurgte ham.

Og saa kunde han sidde hjemme i Krogen og mumle og mumle. Og han kunde le ganske højt, uden at han selv vidste hvoraf. Men han kunde ogsaa skjule Ansigtet i sine Hænder og græde, græde, fordi han var Idiot og ikke vidste, hvad det var.

[S. 60]

Aarene gik, og hans gamle Kammerater fra Skolen blev pæne, unge Mænd, der spadserede med Bygdens Piger, hver med sin Pige. Han vilde ogsaa saa gerne spadserere med en af Pigerne, men Pigerne var bange for ham, og han var endnu mere bange for dem. Og det blev aldrig til noget.

Tiden gik, og de unge Mænd giftede sig den ene efter den anden. De byggede Hus, giftede sig og fik Børn. Men han fik ingenting. Da følte han, som saa ofte før, naar Mændene gik til Fjælds, gik paa Fuglefangst, eller naar Baadene roede paa Fiskeri, at der var noget, der gik fra ham. Og saa græd han i sin Krog. Men han fik ikke engang Lov til at komme med til Brylluppet.

I Aar var han 30 Aar; og i Aar var han kommen med til Bryllup.

Brændevin fik han ikke. Det vilde være at spille Guds Gaver. Han var saamænd gal nok i Forvejen. Men endda var han i Feststemning; og han blev stadig gladere og gladere, jo længere Brylluppet skred frem.

For lidt siden havde gamle Elias klappet ham paa Ryggen og dunket ham i Maven, hvorpaa han var forsvundet ind i Dansestuen med et vildt Hyl, og nu kørte han rundt derinde i Klyngen, hylende og skraalende af fuld Hals og svingende og svajende hid og did og rundt og rundt i store Kredse som en Skibsmast i ond Sø.

[S. 61]

Og Thomas, den Mand i hele Bygden, han frygtede mest, Thomas, med det strittende, røde Skæg, der formelig stak en i Øjnene, naar man saa paa det, han havde lige været henne og trykke ham i

Haanden. Hans røde Skæg havde været saa forunderlig blødt, og der var løbet noget, der lignede Taarer, ud af Øjnene paa ham. Idiotten havde ligefrem følt Medlidenhed med den stærke, dygtige Thomas; han havde snakket godt for ham, og Thomas, den haarde, energiske Thomas, havde bøjet Hovedet og nikket og taknemlig trykket hans Haand, og derpaa var han tørnet først mod den ene og saa mod den anden Dørstolpe. Nu dansede ogsaa han rundt derinde i Glasstuen^[7].

Idiotten var lige kommen ind med en Spand Vand, der skulde tjene til Vederkvælgelse for Damerne. Spanden havde han stillet fra sig i et Hjørne af Røgstuen, og nu stod han i Døren ind til Glasstuen. Benene var lange og ængstelig forvredne, og den øverste Del af hans tynde Krop ludede fremefter, som om han var knækket flere Steder i Rygraden. Halsen stak lige fremefter ind i Dansestuen, og det spidse Hoved hang med et saligt Smil højt oppe over de dansende som en Pære paa sin Stilk.

[S. 62]

I Røgstuen^[8] bag ham hang en Lygte og lyste søvnigt oppe under Hanebjælken; den var for længe siden ked af det hele. Og paa Bænkene langs Væggen sad de, der havde danset sig træt, og hvilede ud samt Bygdens ældre Koner, der snakkede og stak Hovederne sammen kritiserende, hvad der allerede var sket, og drøftende, hvad der mon fremdeles vilde ske. Men han hørte dem ikke, anede ikke, de var der; han stirrede bare fremefter ind i Glasstuen, der straaled af mange Lys.

Stuen var fuld af Mennesker. Alle holdt de hinanden i Hænderne, saa de dannede en Kæde, en Ring, der slyngede sig ind og ud i de gaadefuldeste Krumninger og Knuder. Og medens Ringen langsomt bevægede sig rundt med taktfaste Fodslag, der syntes at skulle sprænge Vægge og Loft og splintre Gulvet, sang Mændene med Stemmer, der var hæse og sprukne, thi de havde sunget ustandseligt hele forrige Nat og Halvdelen af denne.

Luften var tung og giftig af Varme og Sved, men ingen mærkede det. De røde, blussende Ansigter gled stødvis fremefter i lange Rækker, hoppende op og ned i Takt med Dansen, Kvindernes alvorlige, næsten gnavne, Mændenes skinnende og skraalende; men alle var de røde som nyflaaet Kød, og Vandet drev af dem.

[S. 63]

De sang om gæve Kæmper og lede Trolde og Drager. Om Ridderen, der spændte sit Sværd ved Lænd og satte Hjælmen paa Hovedet. De sang hans smukke og mandige Afskedsord, inden han drog afsted, sang hvorledes han listede sig bag paa Dragen for til Slut at fælde den i aaben Kamp. Og Stemmerne hævede og sænkede sig, og Rækkerne skiftede Udseende med Sangens Stemning. Snart var Stemmerne dæmpede og dybe, og Rækkerne skred langsomt og roligt fremefter. Saa kom Kampen med de djærve Hug og Dragens Hvæsen. Da hævede Stemmerne sig, blev høje og skingre, og Fistelhylene hven gennem Luften som skarpe Sværd, medens Rækkerne svingede voldsomt op og ned og frem og tilbage. Mændene stampede og sparkede, hævede Hænderne i Vejret og svingede dem, medens de sprang alenhøjt i Vejret. Da kunde man se den gæve Ridder, høre Kampgnyet, Sværdets Hvin og Dragens Dødsrallen.

Se Thomas og Elias. Se hvor de sneg sig afsted. Nej Elias var bedst, han næsten krøb henad Gulvet bag paa Dragen med alle Muskler spændt for i næste Øjeblik at springe op mod Loftet foran Dragen og forskrække den som en Trolde, der har mistet Laaget. Og se hans Mandighed under Striden og hans Glæde og Sejrsstolthed efter Kampen.

[S. 64]

Idiotten stod og saa paa alt dette, og hans Ansigt skinnede som en Sol. Folk puffede og stødte til ham, idet de myldrede ind og ud, brydende Kæden for at komme ud og hvile sig eller atter træde ind i Dansen, medens Kæden ustandselig svirrede rundt og rundt. Men han mærkede intet. Han bare saa og saa, slugte det med Øjnene.

Se Skafferen, der staar dækket bag Kakkellovnen og skænker Brændevin i et Ølglas. De dansende, der kommer forbi, drejer kun Hovedet om imod ham, saa holder han Glasset til deres Læber og følger med, til de har drukket færdig. Og se Hullet i Rækken histovre. Nej, det er intet Hul alligevel. Det er to smaa Praase, der er kommen med i Rækken og nu følger de dansendes Bevægelser med aarvaagne Øjne og gør Trinene efter.

Nu er de færdig med Kæmpevisens hundrede og nogle og tredive Vers. Langsomt standser Dansen, Kæden brydes, og de dansende samler sig i Smaaklynger rundt i Stuen. Saa begynder en høj Fistelstemme hende i et Hjørne paa en ny Vise. Klyngerne spredes til Kæder, der vugger frem og tilbage og søger efter Takten. Men Kæderne sluttet sammen, Takten lyder igennem; og atter maler Kredsen rundt, medens Takten langsomt stiger til Drøn, en stadig rullende Torden.

[S. 65]

En, to, tre—fire. — En, to, tre—fire —.

Aldrig havde Idiotten været saa glad som denne Nat. Alle disse Mænd, som han aldrig før havde kendt, dem kendte han nu. Hvor forstod han ikke deres Glæde, deres Hyl, deres Hop og deres Sorg. Han kendte Elias, han kendte Thomas og Johannes. Nu først, nu kendte han dem. De Folk der maatte han kunde tale med, tale til Fornuft. Nu var Tiden kommen, hans Tid. Nu vilde de forstaa ham.

Han følte, hvorledes Modet, der saa længe havde været stængt inde i hans Bryst, brød alle Skranker og vilde frem. Nu. Nu skulde det være.

Han styrtede ind blandt de dansende, brød Rækkerne og arbejdede sig frem til Midten af Stuen.

Dansen standsede, thi hans Arme, der svingede omkring ham som Møllevinger, tvang Folk tilbage.

Og han for rundt i Kredsen og fægtede med Armene. Godmodig trak de dansende sig tilbage, til de stod i en tæt Kreds langs Stuens Væg.

Kredsen blev tættere og tættere, thi Folk strømmede til gennem Døren. Og alle smilte de forventningsfuldt.

Da var det, mens han stod midt i Kredsen og stirrede rundt paa alle de smilende Ansigter, at han blev forvirret og standsede. Han havde glemt sin lyse Ide; han havde glemt, hvad det var, han vilde gøre. [S. 66]

Men Ansigterne blev ved at smile. Gamle Elias brød Kredsen og polkerede frem imod ham i de forunderligste Bugter, og alle Mændene begyndte at hidse ham og raabe opmuntrende til ham, medens Kvinderne smilte.

Da greb han den Pige, der smilede mest, rykkede hende ud af Kredsen, trak hende til sig med sine store, plumpe Hænder og kyssede hende.

Hun strittede imod. Men alle Mændene hylede og skreg af Begejstring, og alle de andre Piger smilte.

Og idet han holdt Pigen fast med sin ene store Lab, svang han den anden i Luften og saa sig triumferende rundt i Kredsen. Nu havde han gjort det. Nu havde han fundet det. Nu, nu. Nu havde han erobret sig sin Plads og sin Pige.

Og medens Tilskuerne jublede, bøjede han sig ned for atter at kysse Pigen.

Men Pigen blev rød, og hendes Øjne blev blanke, og med begge Hænder stødte hun ham fra sig, saa han vaklede over mod Kakkelovnen og nær var faldet.

Kredsen hylede og vred sig af Latter, men denne Gang var det ham, de lo ad.

Da var det, som om det altsammen ramlede ned over ham. Han forstod intet af det hele, men Latteren rev og flængede i ham, og med dukket Hoved listede han ud af Stuen. [S. 67]

Men da hans Ryg forsvandt i Døren, kunde man se, at den havde faaet endnu et Knæk.

PIGEN

[S. 68]

Hun var 20 Aar og dansede midt i en lang Række af Piger, thi i Dansestuen er det som i Kirken, at Mænd og Kvinder som Regel afsondrer sig fra hinanden.

Han var køn, syntes hun, den fremmede; en fremmed er ofte køn. Hans Ansigt straalende, og hans Øjne glødende, og den gamle, graa Bulehat klædte ham, og han bar den stolt trods Møddingpletterne.

Hun kunde ikke lade være med at se paa ham, paa hans straalende Ansigt og glødende Øjne. Og hun saa maaske nok for længe paa ham, for tilsidst syntes hun, han lignede Kongen eller Kejseren, eller hvem det nu var, der for afsted i den gyldne Triumfvogn derhjemme paa Væggen. Det var de samme Øjne, den samme Pande. Det lange flagrende Haar havde han ganske vist ikke, for han havde grumme lidt Haar; men alligevel, ogsaa Haaret lignede.

De havde et Billede til derhjemme foruden ham i Triumfvognen, en høj, mager Ærkebisp eller Kardinal med graat Asketskæg og brogede Klæder og med en mægtig stor og umaadelig dekorativ Kvælerslange snoet op omkring sig. Ham lignede han ogsaa. [S. 69]

Hun gik og kikkede paa ham for at hitte ud af, hvem af de to det var, han lignede mest. Og hun kikkede og spekulerede saa længe, at hun kom ud af Takten. For naar en Pige først er begyndt at sammenligne en Mand med noget stort, hvad enten dette store sidder i en gylden Triumfvogn eller er en Bisp med en dekorativ Kvælerslange om Livet, er det ved at blive galt fat.

Hans Øjne svævede ud over Rækkerne, og pludselig slog de ned i hendes, og han smilte.

Hun sænkede Øjnene og saa mod Gulvet. Men lidt efter gik hun atter og kikkede. Atter slog hans Øjne ned i hendes. Han smilede igen, og hun slog Øjnene ned som før.

Hun følte, det var galt, at hun gik der og kikkede paa et fremmed Mandfolk, og hun lovede sig selv, at hun ikke vilde gøre det oftere. Men mens hun gik og rodfæstede denne Beslutning, slog Øjnene atter ned i hendes. Og denne Gang kom det saa pludseligt, at hun rødmede ved det.

Det morede ham aabenbart dette med Øjnene. Lade være med at kikke kunde hun ikke. Men hun forsøgte at passe paa og vare sig, naar Øjnene kom. Men det gik ikke, thi allerbedst som han saa hen i en anden Kant af Stuen, vendte han sig, og Øjnene slog ned i hendes, inden hun fik sig dukket. [S. 70]

Hun skammede sig hver Gang, som blev hun grebet i Tyveri. Og saa gik hun i lang Tid og saa ned i Gulvet. Da hun atter saa op, var han der ikke.

Hun kikkede og kikkede, først med sænket Hoved og sky Øjne. Men da hun ikke kunde finde

ham, blev hun ivrig. Hovedet hævede sig, og Øjnene gik søgende rundt.

Det gav et Sæt i hende, og hun sænkede atter Øjnene. Han var traadt ud af Dansen og stod i et Hjørne af Stuen og smilte og saa paa hende. Han havde set det hele.

Langsomt bevægede Kæden sig fremad, slyngende sig ud og ind. Nu passerede hun Kakkelovnen og Thomas, saa kom Hjørnet. Nu maatte han være lige bag ved.

Alt hendes Blod stod stille af Spænding. Saa greb han hendes Haand, brød Kæden og traadte ind i Dansen ved Siden af hende. Og da var det, som om noget i hende knækkede sammen.

Hun blev rød og turde ikke se op, men alligevel mærkede hun Mændene smile og Kvinderne se, medens Rækken gled forbi dem. Saa bøjede han sig ned og talte til hende.

Hun vidste ikke, hvad han sagde, hørte det vel næppe nok. Men han havde saadan en fast, blød Stemme, ret en Stemme, man fattede Tillid til, og som man adlød. Og det jog i hende, hver Gang han talte, og hun svarede meningsløst. [S. 71]

Hvor længe det varede, vidste hun ikke. Men til Slut brød han Rækken, traadte ud af Dansen med hende og lukkede Kæden efter dem. Da saa hun op et Øjeblik, saa de mange listige Smil i Mændenes Ansigter og Kvindernes stive Ansigter, der saa og kun saa.

Det var mørkt udenfor. Himlen var sort som en Pløjemark, men Sneen laa som en svag Lysning over Tagene, mellem Husene, ud over Marken og op over Fjældet.

Larmen fra Dansestuen tabte sig mer og mer. Det var som om Mørket og Husene slog sammen bag dem. Men Sneen laa lys og smilende og glitrede skælmsk op over Fjældetsiden foran dem.

Nu og da mødte de et Par, der gik langsomt og talte sammen, og som veg langt til Siden for dem. Da trykkede han hendes Arm, og hun kunde mærke, at han smilte, og hun blev rød, skønt hun ikke vidste hvorfor.

Hun gik med sænkede Øjne. Sneen knirkede og smaasnakkede under deres Fødder. Og Stenblokkene stod mørke og alvorlige ret op og ned i den hvide Sne og saa og saa, ligesom Kvinderne havde set paa hende inde i Dansestuen. Men saa var der andre af dem, der stod paa skraa, som holdt de Hovedet paa Skakke, og de smilte listigt ligesom Mændene. [S. 72]

De sad oppe paa Fjældetsiden og saa ned over Fjældet. Han talte, og hun sad og stirrede frem for sig, men hun saa intet, hørte intet. Det var, som om der var noget over hende, noget, som hun frygtede, men ikke kunde skyde bort, noget stort og lyst, som hun ikke kunde se.

Saa tav han.

Forunderligt, hun havde først set ham i Dag, og nu sad hun her ved Siden af ham og ventede, ventede, hun vidste ikke selv paa hvad.

Hun havde aldrig set ham før, og det undrede hende, at hun sad her ved Siden af denne fremmede Mand. Men alligevel, det var saa naturligt og selvfølgeligt, kunde umuligt være anderledes.

Og hun følte, at han ikke var som de andre Mænd, hun kendte. Hun følte, der var noget stærkt, der laa gemt i ham, og som de andre ikke havde.

Da smilte han og bøjede sig frem over hende og kyssede hende roligt og varsomt, men det jog igennem hende, saa hun knap kunde aande. Fjældet gled bort, Himlen løftede sig og forsvandt. Og det blev til ham alt, alt sammen.

Han slap hende, og hun tumlede gennem Luften og faldt dybt, dybt ned mod det haarde Fjæld. [S. 73]

"Kom," sagde han. Hun rejste sig viljeløs. Og de gik ned over Fjældet.

Lysene oste af Mangel paa Luft. De gule Flammer smaahoppede og viftede omkring de lange, sorte Taner. Men Dansen malede rundt og rundt, som vilde den aldrig høre op.

Han stod henne i Hjørnet bag Kakkelovnen og talte med Thomas. Hun saa dem smile.

Saa løftede han Hovedet og saa ud over de dansende. Hans Blik gled hen over Rækken, men det standsede ikke ved hende.

Dansen malede rundt og rundt med drønende Fodslag. Han havde atter vendt sig bort og talte videre med Thomas. Saa drak de af Ølglaset, og hans Blik gled atter ned over Rækken, denne Gang langsomt og søgende, nu var det lige ved hende.

Hendes Hjærte hamrede højt og heftigt. Saa standsede det med et Ryk. Blikket var gledet forbi, hun havde ikke fanget det. Hun havde set, hvorledes det med Vilje var sprunget forbi hende. Og nu gled det videre ned over Rækken, langsomt og søgende som før.

Nu standsede det. Det var en lille, rød Jente, der havde faaet Tag i det og holdt det fast. Hun saa, hvorledes det lod sig holde fast, og at han smilte som overrasket. [S. 74]

Dansen malede rundt og rundt. Han havde brudt Kæden og dansede nu bøjet over den lille, røde Jente, der smilte mod Gulvet.

Hun saa, hvorledes de dansendes Øjne rettedes mod de to, hvorledes Mændene smilte skælmsk,

og hvorledes Kvinderne saa og kun saa.

Og hun følte, hvorledes Øjnene nu og da vendte sig mod hende, og at Mændene da smilte haanligt, medens Kvinderne saa og saa, men ogsaa i deres stive Ansigter var der Haan.

Hun følte dem som saa usigelig fremmede alle disse Mennesker, som havde hun aldrig kendt dem, skønt hun kendte hver eneste en iblandt dem og havde set dem hver Dag, fra hun begyndte at se. I Aften kendte hun dem ikke.

Dansen malede rundt og rundt. Lysene oste af Mangel paa Luft og blaffede og viftede med syge, gule Flammer om de lange, sorte Taner.

Mændene smilte haanligt, og Kvinderne saa og saa. Men hun havde glemt dem, saa kun mod Døren, gennem hvilken de to var gaaet ud. Kom de dog ikke snart tilbage; kom de dog ikke snart.

Da var det, Idioten styrtede frem i Sværmen, brød Kæderne og arbejdede sig midt ind i Stuen. Hans lange Arme svingede rundt som Møllevinger og drev de dansende tilbage, til de stod i en Kreds langs Stuens Væg og smilte og ventede paa, hvad der nu vilde ske. [S. 75]

Der var ganske stille i Stuen. Alle saa paa Idioten og smilte. Men hun saa ham ikke. Da Dansen standsede, var det, som blev der pludselig taget en Tyngde bort fra hende. Hun havde glemt den lille, røde Jente og huskede kun ham. Hun hørte atter Sneen knirke og smaasnakke under sine Fødder. Og hun smilte.

Da følte hun en tung, plump Haand, der greb haardt om hendes Arm og trak hende frem i Stuen. Og pludselig saa hun Idioten bøje sig ned over hende, og hun følte hans kolde, klamme Læber mod sine.

Hun hørte Latteren omkring sig, men hun fattede den ikke, saa bare hjælpeløs ned over Rækkerne.

Da fik hun Øje paa ham. Han var traadt ind ad Døren med den røde Jente og stod og saa og smilte.

Alt Blodet skød hende til Hovedet, og med sine knyttede Hænder stødte hun til Idioten, saa han vaklede over mod Kakkellovnen og nær var faldet.

Hun hørte Hylet, der ligesom slog sammen over hende, slog sammen bag hende. Men hun saa intet, sansede intet, før hun hørte det knirke og smaasnakke under sine Fødder. Da løftede hun Hovedet og saa Sneen lysne mellem de smaa, tjærede Huse. Hun kendte Vejen, vidste, at hun gik hjemad. [S. 76]

Og hun brast i Graad. — — — — —

Maden var spist, Tønderne var tomme. Brylluppet var slut. [S. 77]

Det var slut med Dansen, der havde varet uafbrudt tre Nætter i Træk fra tidlig Aften til sen Morgen. Det var slut med Lammestegen og Skinsakjøttet, og det var slut med de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac.

Det var tredje Dags Morgen efter Brylluppet. Det var raakoldt og taaget. Sneen laa snavset og halvsaltet gennem Bygden, over Markerne og op over Fjældet. Og en svag Blæst strøg fra Fjorden ind over Øen, rullende træge, dorske Bølger foran sig ind over Strandens Sten og Rev. Himlen var graa og snavset, og Fjorden lignede en dyndet Landevej med opkørte Hjulspor.

Bygden laa snavset og tavs midt i Sølet og Taagen og lignede en eneste stor Mødding, og den var som uddød. Kun nede ved Landingsstedet var der Folk. Mænd, Kvinder og enkelte Børn. Kvinderne var byltrede ind i Tæpper og Kaaber, saa man daarligt kunde se, hvad der var op og ned paa dem. Mændene var træge og tavse med blege Ansigter, vildt Skæg og rødrandede Øjne. De havde endnu ikke faaet Bryllupsglæden sovet ud. [S. 78]

Baadene blev gjorte i Stand, sat i Vandet og bemandede. Saa krøb de fra Land med tunge, trætte Aaretag. Det var Bryllupsgæsterne, der tog hjem.

Kun nogle faa Folk var kommen ned til Stranden for at se paa Afrejsen, de stod forvaagede og harkede og spyttede sejt og skuttede sig i Morgenluften og saa paa, hvorledes det tyndede ud i Baadene ved Stranden.

Saa stødte den sidste Baad fra Land og gled langsomt udefter. Da den var kommen lidt ud, standsede den, og Mændene hvilede paa Aarerne.

Da rejste en ung Mand sig ude i Baaden, strøg Huen af og svang den mod Land og raabte Hurra. Men det klang svagt og stygt i Taagen, syntes han, og han stod lidt og saa tankefuld ind mod Land. Der stod en høj, ranglet Skikkelse derinde og svingede med de lange Arme og raabte Hurra, og svingede og raabte og blev ved. — Det var Idioten.

"Det var en grim Afskedshilsen og et stygt Minde," sagde den unge Mand og saa alvorligt paa Thomas, idet han lod sig falde tilbage paa Toften ved Siden af ham.

"Hæ, stygt Minde," vrængede Thomas foragteligt. Hans Stemme var saa rusten som et gammelt Spiger, og hans røde Skæg strittede som Piggene paa et sindssygt Pindsvin. "Stygt Minde, stygt Minde. Jeg gad se det Minde, der ikke er stygt, naar man haler det frem paa en saadan Morgen og ser det rigtig efter i Sømmene. — Ræk os Flasken, Elias."

[S. 79]

Men Elias tog Flasken fra Munden og sukkede.

Det var det sidste, der var igen af de 120 Potter Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac.

MAGTESLØS

Det var hen i Oktober. Vinteren var kommen vadende nordfra over Havet med en bidende skarp Nordenvind i Ryggen. Oppe paa Fjældene havde den bredt sit nye, hvide Snelagen hen over Toppe og Tinder. Nu laa den deroppe paa de haarde Bolstre og lurede, parat til at slaa ned over Dale og Bygder som en Rovfugl.

[S. 83]

Nede i Bygden var man utryg. Man kunde føle dens stirrende, graa Øjne og dens kolde Aande, der stivnede Jorden og gennemisnede Folk og Fæ. Saa slog Vejret pludselig om. Det begyndte at blæse fra Syd.

I tre Dage blæste det mere og mere op. Havet rejste sig i Fraade og larmede og buldrede mod Klipperne. Husene rystede, som skulde de styrte sammen. Stormen sled i Fjældene, som vilde den rive dem op med Rode. Og Søvand og Regn piskede ind over Land.

Tredje Dags Aften lagde Stormen sig. Og fjerde Dags Morgen var det blikstille. Og Havet laa som et skinnende, blankt Spejl.

Luften var atter lun og fugtig. Stormen havde jaget Vinteren langt nordpaa ud i Havet, og oppe fra Fjældtoppene hang dens nye, hvide Lagen, forjasket og sønderrevet, i Laser ned over Fjældsidene. Det var atter Sommer.

[S. 84]

Den Dag kom der mange Bygdefolk roende ind til Øgruppens Hovedstad med Faar, thi det var lige i Slagtetiden. Men de Folk, der først skulde op i Fjældet og fange Faarene, kom ikke afsted den Dag. De maatte vente til den næste.

Femte Dags Morgen drog 6 Mænd afsted fra en af de nærmeste Bygder med Slagtefaar. Vejret var endnu smukt, og Søen rolig; men Himlen var overtrukken, og Barometret faldt. Derfor gik de ikke Søvejen til Hovedbygden, men nøjedes med at ro den halve Mil over Fjorden, trække Baaden paa Land ved Bygden her og gaa Resten af Vejen til Fods.

Først hen paa Eftermiddagen havde de faaet deres Ærinder forrettede og begyndte Hjemturen. Det var allerede ved at mørkne, Himlen var sort, og det var begyndt at blæse fra Nord.

Blæsten tog jævnt til, og da de var kommen halvvejs til Bygden, hvor de havde Baaden, begyndte det at regne.

Det var ikke en Bygeregn, der begynder voldsomt og pludseligt med store, tunge Draaber for at ophøre lige saa pludselig, som den er begyndt. Det var en Regn af dem, der begynder fra en bælgmørk Himmel, der hele Dagen har trukket sammen og fortættet sig, en Regn, der begynder ganske smaat med smaa, fine Draaber, og langsomt og sindigt bliver stærkere og stærkere, tættere og tættere, og som bliver ved og bliver ved at pøle ned, til man til Slut ikke sanser Forskel paa Himmel og Jord.

[S. 85]

Og samtidig med at Regnen tog til, blev Blæsten stærkere og stærkere. Det var en Blæst med gode Lunger. Roligt og besindigt øgede den sin Styrke, stadig blæsende fra samme Kant uden at puste og uden at gøre et Sidespring. Det var en Blæst af dem, der ved, hvad de vil, og som kan vare og stige i dagevis.

Sligt Vejr er farligt, især naar Vinteren staar bag og følger det i Hælene.

Da de 6 Mænd kom til Bygden, hvor de havde deres Baad staaende, var de drivvaade. Og Søen var allerede nu for oprørt til, at de turde vove sig ud i Baad. De kom ind til Bonden og fik sig en Hjærtstyrkning, Mad havde de ikke smagt hele Dagen. Og saa holdt de Raad.

Der blev talt baade frem og tilbage, Konerne sad derhjemme og ventede paa dem og vilde sikkert blive urolige, hvis de ikke kom. Klokken var endnu ikke mere, end at de kunde naa hjem til Aften. Og den to Mil lange Vej ind omkring det inderste af Fjorden kendte de paa deres Fingre, den var

[S. 86]

de gaaet mange Gange, og den kunde under heldige Omstændigheder gaas paa et Par Timer. Og skulde den ogsaa tage 3 Timer, saa vilde de alligevel naa hjem i ordentlig Tid.

Paa den anden Side var det et slemt Vejr. Blæsten tog stadig til og Regnen ligesaa. Men en Smule Blæst var jo for intet at regne, sligt var man vant til heroppe. Og med Hensyn til Regnen, saa var de heller ikke ukendt med den, og gennemblødte var de i Forvejen, saa det var rent umuligt at blive vaadere. Desuden ventede der dem tørt Tøj derhjemme. Og Varmen skulde de nok kunne holde, saa længe de gik.

Saa var der ogsaa det, at Bonden her i Bygden, thi der var kun en Bonde og en Bondegaard i hele Bygden, større var den ikke, daarligt nok kunde huse de 6 Mænd. Det kunde jo endda gaa, thi de Folk var ikke kræsne med et Nattelogi; men alligevel, rarest var det jo at komme hjem til sit eget.

De sad paa Bænken langs Væggen i Røgstuen og drøftede Sagen. Vandet drev af dem i stride Strømme, saa Katten og Hønsene krøb ind under Komfuret og gemte sig. Bonden var gæstfri, som alle Bønder, han vilde gerne huse dem alle. Men Resultatet af Raadslagningen blev, at de tre bestemte sig til at blive og de tre til at gaa.

Bonden vilde endelig traktere dem, inden de gik. Men nu, da de havde besluttet sig til at gaa, gjaldt det at komme afsted saa hurtigt som muligt. Desuden kunde de jo sagtens gaa de Par Timer til, naar de nu havde gaaet hele Dagen uden at spise. [S. 87]

De tre besindige, der havde besluttet sig til at blive, forsøgte at overtale dem, men de vilde ikke høre noget, havde bare travlt med at komme afsted; og de var ikke fri for at smaaskose de tre, der ikke vilde med. Saa gik de ud i Regnen og Mørket.

Paa Færøerne har man ikke Landeveje. Dels er der ingen Penge til at anskaffe dem for, dels er det klippefulde og stejle Terræn ikke egnet til Vejanlæg. En smal Fodsti, der ofte aldeles forsvinder, saa Vejen kun markeres af en Række Stendynger, Varder, paa de højereliggende Punkter, saaledes ser en færøisk Vej ud.

Vejen mellem de to Bygder ind om Fjorden befærdes kun af Folk fra Bygderne og endda kun, naar Fjorden ikke er sejlbart, og nogen særlig afmærket Vej findes derfor slet ikke.

Da de tre Mænd var kommen ud af Indmarken omkring Gaarden og ud i den uopdyrkede Hauge, gik de afsted i Gaasegang. Regnen strømmede ned med uformindsket Voldsomhed, og Stormen tog stadig til. Deres gennemblødte Klæder ydede dem ingen Beskærmelse mod Regnen og Stormen. Men de var glade og ved frisk Mod, de skulde jo vise, hvad de duede til, at de ikke var af den Slags, der lod sig holde tilbage af slig en Smule Vejr. [S. 88]

Samtalen var munter og spækket med Spottegloser over de tre, der var bleven tilbage. Lidt efter lidt døde den dog hen. Og de gik tavse fremad.

Man hørte kun Stormens Hvin mellem Klipperne, Regnens plaskende Slag mod Stenene og den svuppende, sivende Lyd af de gaaendes Trin i det opblødte Dynd.

Den unge Knøs gik efter de andre med ludende Hoved.

Han havde siddet og befundet sig saa vel inde i den varme Røgstue, saa vel, at han syntes, at Vejen var ingenting. Han havde hjulpet de to andre med at spotte de tre, der vilde blive tilbage. Og han havde smilt og storleet ad deres alvorlige Ansigtet og betænkelige Miner. Hvad var den Stump Vej vel værd at tale om.

Men da han rejste sig fra Bænken, og da Døren aabnede sig foran ham, og Mørket og Regnen slog ham i Møde, havde han følt, at han var trætt.

Han havde let Trætheden bort og spottet dem, der var bleven tilbage. Men Mørket og Regnen slog ham paa Munden, til han tav.

— Var det nu ikke galt alligevel, at jeg gik med. — Var det nu ikke galt alligevel, at jeg gik med. [S. 89]

Den Tanke havde bidt sig fast i ham og var bleven som en Melodi, han gik efter.

— Var det nu ikke galt alligevel, at jeg gik med. — Var det nu ikke galt alligevel, at jeg gik med.

Men nu var det jo for sent. Han havde været med til at le ad de andre, der blev tilbage, havde spottet sin Far og Bror, da de gjorde ham Forestillinger om det urigtige i at gaa. Nu kunde han ikke opgive det.

— Hvis jeg nu kalder paa de andre, og de standser, vender sig om og ser paa mig, og jeg kommer hen til dem og siger: "Nej, det var alligevel dumt at gaa, nu vender jeg om og gaar tilbage." — Hvor vil da Spottegloserne regne ned over mig. Og naar jeg saa tier stille og ikke svarer dem imod, da vil de efterhaanden holde op med at spotte og bare staa tavse og se paa mig, og se, at jeg er mindre, end de troede. Og tilsidst vil det saa komme langsomt og alvorligt, som naar Voksne raader et Barn, der ikke formaar at raade sig selv: "Ja, saa maa du jo hellere gaa tilbage til din Far og din Bror."

Og saa. — Ja saa var han mærket for Resten af sit Liv, kunde aldrig blive Mand som de andre. Altid vilde de spotte ham med det. Og naar de ikke nænned at spotte ham, vilde det være endnu værre. [S. 90]

Nej, nej. Det kunde han ikke. Han havde tænkt sig dette som en Bedrift, som en Udmærkelse.

Skulde det nu blive til en Skamplet, der altid vilde klæbe ved ham.

Hvor roligt de gik der foran uden saa meget som at vende sig om og se efter ham. De var sikre paa, at han kunde gaa med. De anede ikke, hvad det var for Tanker, han gik med. De anede ikke, ingen anede, at han var saadan en Svækling, saadan en Pjalt.

Og de tre, der nu sad tilbage i Bondens varme, lune Røgstue og talte om dem, der gik afsted gennem Mørket og Regnen. Hvor vilde de ikke se paa ham, hvis Døren gik op, og han traadte ind i Stuen. De vilde smile til ham og sige, at han havde baaret sig fornuftigt ad. Men hvordan vilde de ikke se paa ham. Pjalt, Pjalt. Nej, nej. Han maatte holde ud, nu han var begyndt.

— Men det var dumt, du gik med. Det var dumt, du gik med.

Takten vedblev at dunke i hans Hoved, vedblev at gentage og gentage det, ikke heftigt, men lavmælt og roligt, som den taler, der ved, han har Ret.

Han kunde være bleven tilbage hos de andre. — Men nu.

Det var dumt, du gik med. Det var dumt, du gik med.

[S. 91]

Saa opdagede han, at han var ved at sakke agterud.

"Herregud, hvor de dog gik hurtigt."

Han skottede op mod Himlen, der gabede imod ham som en sort, bundløs Afgrund, blev ængstelig og gik hurtigere til for at indhente de andre.

Det kneb. Han snublede over et Utal af Sten og i en Mangfoldighed af Huller. Men han naaede dog op bag ved dem, og han kunde lige holde sin Plads.

— Det gaar jo godt, det gaar jo godt, det gaar jo godt, det gaar jo godt.

Det var Løgn, men der var alligevel en Slags Trøst i de Ord. Og det var, som om det gik bedre efter den Melodi.

Da de passerede Elven inderst inde i Fjorden, vidste han ikke, hvor Fødderne traadte. Og hver Gang der kom et stærkt Vindstød buldrende imod dem, stod han stille og svajede som et Siv. Men endnu tyggede hans Hjærne i Takt med Fodslagene paa de samme Ord.

— Det gaar jo godt. Det gaar jo godt.

Det var nu bælgmørkt. Der var ikke Menneskebolig i Mils Omkreds. Og der var ikke det svageste Lys at se hverken paa Jord eller Himmel. De kunde knap skimte deres egne Fødder i Mørket. Men stadig gik det fremad mod Storm og Regn.

[S. 92]

Væden drev dem ned over Ansigt og Krop i en uafbrudt rindende Strøm. Og Stormen gennemsnede dem til Marven, thi det blev koldere og koldere. Det var som at kæmpe sig frem paa Bunden af en Elv, foroverbøjet og snappende efter Vejret.

— Det gaar jo godt. Det gaar jo godt.

Han tumlede frem over Stenene, snart til højre og snart til venstre, kastet hid og did af Stormen og Vejens Ujævnheder.

Han hørte en af Mændene sige "halvvejs". Der var ellers ikke mælet et Ord i lange Tider. Han forsøgte at stramme sig op med den Tanke, at der nu kun var Halvvejen tilbage. Men det gik ikke. Han var træt, dødræt.

Han mærkede, han sakkede mer og mer bagud. Men han kunde ikke hjælpe det. Saa hørte han den forreste standse.

"Han kan ikke vinde med," hørte han ham sige. Den anden mumlede i Skæget og gik nogle Skridt videre. Saa standsede han ogsaa ligesom modvillig.

Han gik fremad imod dem, forsøgte at gaa fast og jævnt.

"Er du træt?" spurgte den første.

"Næ," svarede han. Han vilde have sagt nej; men Ordet trak sig saa underlig langt i Halsen paa ham.

[S. 93]

"Kom saa afsted. Vi kan ikke staa stille her." Og saa gik det atter fremad mod Storm, Regn og Mørke. Men langsommere.

— At du alligevel ikke vendte om, tænkte han. Men nu er det for sent, nu er det altsammen for sent.

Det lysnede i Mørket under dem. De passerede en Elv, der styrtede sig fraadende ned over Fjældsidens med et rasende, uafbrudt Brøl. Saa gik det atter ind gennem Mørket.

— Hvis de nu gaar fra dig. Hvad saa. Hvad saa. — Men det gør de ikke. Nej, det kan de ikke gøre.

Der kom et Vindstød og pressede ham for Brystet, saa han vaklede og væltede over mod en Klippeblok. Han maatte holde sig fast med begge Hænder for ikke at falde. Der stod han.

De andre standsede forude og talte lidt sammen. Saa kom den ene hen til ham.

"Du er træt?"

"Ja."

"Kan du ikke mer?"

"Nej."

"Lad mig hjælpe dig. — Tag ved hans anden Arm," fjøede han til til den anden, der nu ogsaa var kommen hen til dem.

— Nu maa du holde ud. Nu gælder det. Nu maa du holde ud.

[S. 94]

Han vaklede afsted hængende mellem de to Mænd og blev ved at gentage det for sig selv.

— Nu maa du holde ud. Nu maa du holde ud.

Men Tanken havde ingen Kraft. Og han kunde ikke holde den fast.

— Bare der var et Lys at gaa efter, tænkte han. Men der var kun Mørke, Mørke.

Og da var det med et, som om Mørket kastede sig over ham og tyngede ham til Jorden, ned i Mørket.

Saa hørte han en Stemme over sig:

"Kom nu op."

Der var en sær haard Klang i Stemmen. Og han kom op.

"Kom saa."

Og atter slæbte de afsted med ham gennem Mørket.

Han vaklede frem med lukkede Øjne som en Søvnngænger. Nu og da svigtede Bevidstheden ham, saa blev han trukket og puffet afsted.

Der kom et Vindstød farende og standsede dem alle tre. Det varede længe, inden de kom i Gang igen.

— Det nytter ikke. Det nytter ikke. Herregud, at de ikke kunde se, at det ikke nyttede.

Og ligesom paa Trods lod han sig falde. De kunde ikke holde ham oppe, og han faldt forover imellem dem med Ansigtet mod Jorden.

[S. 95]

"Hvad er nu det for Kunster. Kom nu op."

Men han rørte sig ikke; bare hvile, hvile.

De tog fat i ham og forsøgte at stille ham paa Benene. Men Benene gav efter og kunde ikke bære ham. Saa lod de ham synke tilbage igen.

— Hvis de nu gaar, tænkte han. Men han følte intet ved Tanken og gad ikke engang aabne Øjnene for at se, om de allerede var gaaet.

Mændene stod et Par Skridt derfra og talte sammen. Det var bleven en alvorlig Historie, dette her. Saa kom de tilbage.

"Kom nu op; nu gaar vi."

Og de begyndte atter at bakse med ham, men det nyttede intet.

Bare de vilde lade ham i Fred. Det nyttede jo ikke.

"Vi kan ikke lade ham ligge her og dø som et andet Stykke Kvæg. — Hvad gør vi nu?"

"Ja, hvad gør vi nu?"

De stod lidt og overvejede. Regnen pølede ned over dem, og Stormen rev og sled i deres Klæder.

"Vi maa sætte ham op bag en Sten. Saa bliver du hos ham, mens jeg gaar til Bygden efter Hjælp. Der kan kun være en halv Mil igen nu. — Hvem kunde ogsaa have tænkt sig det."

Saa satte de Knøsen i Læ med Ryggen op ad et Klippestykke. Den ene af Mændene satte sig ved Siden af ham, og den anden gik afsted mod Bygden for at hente Hjælp.

[S. 96]

Dødtræt var han nu ogsaa bleven og gennemisnet af Regn og Blæst. Han tumlede afsted gennem Mørket, snublede over Stenene og gled ud i Dyndet. Det er ikke saa let at gaa, naar man er ene og har Hastværk og ikke kan se.

Gang paa Gang gled Benene fra ham, og han gik paa Hovedet, undertiden i Dyndet, undertiden mod en Sten. Men han gik og gik. Vilde den Vej da aldrig faa Ende?

Saa opdagede han, at han var gaaet vild, gik endnu nogle Skridt fremad, han vidste ikke mere hvor, snublede over en Sten, styrtede næsegrus til Jorden og blev liggende.

Vandet, der pilløb ham ned over Nakken, fik ham atter til Bevidsthed, han kom i Tanker om, at han skulde hente Hjælp, opdagede, at han laa i Elven, og begyndte at krybe frem paa Hænder og

Fødder over de glatte Sten i Elvens Bund.

Endelig naaede han over Elven og krøb op ad Breddens Skraaning. Men da han fik Hoved og Bryst op over Diget, for Stormen lige imod ham og tvang ham atter ned bag Diget. Atter krøb han op. Og med Hovedet og Brystet blottet for Stormen stirrede han frem i Mørket.

Bag ved ham smaaklukkede og smaanynnede Elven, som var den en flittig Arbejder, der passede sin Dont og ikke agtede, hvad der ellers foregik omkring den. Men foran ham fløjtede og peb Stormen hen over Jorden. Det lød, som om den hylede og græd og lo og skreg. Han kunde ikke se en Fod frem for sig, saa mørkt var det. Og alligevel. Han skimtede de sorte Omrids af et Uhyre, der laa der midt i Mørket paa Spring, strakt hen over Jorden imod ham.

[S. 97]

Et Øjeblik blev han liggende paa Hænder og Fødder og stirrede frem mod Uhyret, der blæste og blæste og truede med at blæse ham om paa Ryggen. Han kunde nu skimte det mægtige, udspilede Hoved med de store, tykke Kinder, der hang ud over Marken til begge Sider. Det gled nærmere og nærmere mod ham og blæste, saa det sved og flaaede i hans Ansigt og Bryst. Men han holdt sig fortvivlet fast og strittede imod. Først da Uhyret naaede helt hen til ham og stødte til ham med sin sorte, klamme Snude, opgav han Kampen, dukkede Hovedet ned bag Diget og sank tilbage i Elven.

Og medens han laa paa alle fire i det rindende Vand og undrede sig over, hvorfor Elven havde saa travlt, og hvad det egentlig var, den vilde fortælle, randt hans Bevidsthed bort med det rindende Vand.

Himlen hang som en vaad Svamp, og Vandet sivede og sivede fra den ned over Jorden. Stormen buldrede løs oppe mellem Fjældene, for hvinende og hujende frem mellem Haugens Sten og Klippestykker, greb Regndraaberne om Livet, rev dem med sig og slyngede dem i Forbifarten mod Sten og Jordknolde, saa det smeldede og strintede langt bort, eller tabte dem i Hastværket med smaa Plump i Vandpytterne mellem Græsset og Mosset.

[S. 98]

Alting silede af Væde. Selv Stenene syntes at være fyldt og overmættet med Regn. Og midt i Mørket og Væden sad en Mand sammenkrøben bag en Sten med en bevidstløs Knøs ved Siden af sig, og ventede paa Hjælpen, der skulde komme.

Gennemvaad og forkommen af Kulde og Frygt sad han og ventede og ventede, medens Vandet sivede ned over ham. Stormen og Regnen for hærgende frem over Haugen og fyldte Mørket omkring ham med sære, uhyggelige Lyde. Og medens han sad og stirrede frem for sig og anstrængte sig for at finde et Holdepunkt derude i Mørket, ved hvilket han kunde lade sit Blik og sin Tanke hvile, sad han og kæmpede en afmægtig og haabløs Kamp med en Tanke, der ubønhørlig trængte paa og vilde frem.

— Det var jo i Grunden hans Skyld, at det var gaaet, som det var. Han havde været saa kry paa det. Det var jo ingenting at tale om den Pjalt Vej. Og han havde skræppet op som en æggesyg Høne og spottet de andres fornuftige Indvendinger.

[S. 99]

— Men hele Skylden havde han ikke. Nej, nej. Langtfra. De andre havde stemt i med og hjulpet ham, og saa.

Men det var ham, der havde faaet Ideen. Det var ham, der havde foreslaaet, at de skulde gaa. Nej, nej. Det kunde ikke nytte at nægte det. Det var hans Skyld, at de sad her, medens deres Kammerat tumlede afsted i Mørket, maaske gik vild og tumlede om et Sted oppe i Haugen.

— Store Gud, om han gik vild, medens han sad her og ventede.

Nej, det var umuligt. Han var altfor godt kendt. Men Knøsen. Hvis Knøsen nu sad der og døde for ham, inden der kom Hjælp.

Han strakte Haanden ud til Siden og fik fat i en iskold, vaad Haand, der laa i hans som en død Fisk.

— Store Gud, om han nu sad og døde for ham. Eller maaske han allerede var død.

Han følte op over den kraftløse Arm og naaede op til Ansigtet. Det var vaadt og klamt som Haanden og hang bøjet ned mod Brystet. Han famlede uroligt omkring i det for at finde et Livstegn. Han kaldte Knøsen ved Navn, men fik intet Svar. Ikke en Trækning røbede, at hans Stemme blev hørt.

— Hvis han nu allerede var død?

[S. 100]

Hans Arm stivnede af Skræk, og han rev hastig Haanden til sig.

— Død. Død.

Han sad og stirrede frem i Mørket, medens Stormen larmede, og Regnen sivede ned omkring ham.

— Saadan skulde det gaa. Saadan skulde det være. Og han var Morderen og sad her ved Siden af ham, han havde myrdet.

— Hvad var det, rørte han sig? Nej, det var kun Stormen, der ruskede og sled i Stenen, bag hvilken de sad.

Han lyttede og lyttede. Hvert Øjeblik for han sammen, skræmt af Stormens Hvin og Regnens

Plasken og Siven; troede, det var Knøsen, der rørte sig, stønnede, sukkede. Til Slut kunde han ikke udholde det længer, han maatte have Vished.

Han samlede alt sit Mod, lænede sig frem over Knøsen og rørte ved ham.

Han gøs, da han rørte ved hans Legeme, men han tvang sig til at holde Haanden presset mod hans Bryst.

— Var det Indbildning. Nej, Brystet steg og sank, men ganske, ganske svagt. Gud ske Lov, saa var han da ikke død endnu. Men hvor længe vilde det vare; hvis Hjælpen ikke snart kom, saa.

Hvor blev den Hjælp dog af. Den kunde have været her for længe siden, for lang, lang Tid siden. Hvor længe havde han siddet her, sikkert i Timevis. Men det var jo uforsvarligt at lade ham sidde her og vente ved Siden af en døende. [S. 101]

Han lyttede. Nej, der hørtes intet andet end Stormen og Regnen. Han stirrede ud i Mørket, men der var intet Lys at se.

— Hvor blev dog Hjælpen af, hvor blev dog Hjælpen af. Og hvor det regnede.

Han strakte atter Haanden ud og rørte ved Knøsens Bryst. Det bevægede sig endnu op og ned, men svagere end før. Og Lemmerne var vist ved at stivne.

— Store Gud, han sidder og dør for mig.

Og han blev pludselig greben af Skræk for at sidde her i Mørket ved Siden af en døende Mand. Naturmenneskets Rædsel for Døden kom over ham; og han klynkede som et Barn.

— Hvad skal jeg dog gøre, hvad skal jeg dog gøre?

Og pludselig blev hans Frygt, at hans Kammerat var gaaet vild i Mørket, til Vished. Saa klart og pludselig slog Visheden ned over ham, at det blev lyst i Mørket omkring ham, og han saa tydeligt i Lyset sin Kammerat ligge næsegrus kastet til Jorden foran sig.

Da rejste han sig og raabte om Hjælp. Raabte og skreg ud i Mørket, som vilde han sprænge sine Lunger. Og han lyttede og spejdede ud i Mørket. [S. 102]

Og Haarene paa hans Hoved reiste sig. Han kunde mærke, hvorledes Knøsen ved hans Fødder ganske langsomt væltede sig over paa Siden og greb hans Ben og kneb det.

Han skreg.

Og greben af en panisk Rædsel styrtede han afsted, løb, løb ud i Mørket. Han gled og faldt og han løb til han atter faldt, bare løb og løb, løb som en gal, løb som for Livet. Han maatte bort, bort.

Da pludselig fortættedes Mørket foran ham, og han løb Panden imod. Han havde ikke Kræfter til at vige til Siden og løbe videre. Hans Hænder bare famlede over den glatte Flade og fik fat i en skarp Kant.

Og medens hans Hænder famlede op og ned ad den skarpe, lodrette Kant, gik det langsomt op for ham, at han stod ved en Mur, ved et Hus. Krumbøjet og stønnende famlede han sig frem over Væggen, til han traf et Vindue.

Han bankede paa Ruden, atter og atter, til han hørte, der kom Liv i Huset. Og da han hørte Skridt, bankede han endnu en Gang haardere end før og sank bevidstløs ned ved Væggen.

Hele Bygden var til Begravelse. Hele Bygden undtagen Thomas. [S. 103]

Han stod ved Gavlen af et af de yderste Huse i Bygden og stirrede frem mod Kirken. Sort og lille stod den midt i Sneen, der laa drysset i et tykt Lag ned over Fjældet helt ned til Fjordens blanke Flade. Og Sangen kneb sig ussel og fattig ud gennem Sprækkerne i de tjærede Trævægge.

Som Morgendug mit Liv hensvinder,
Som Strømmen skynder Tiden sig,
Maaske naar næste Dag oprinder,
Den rinder ikke op for mig;
O, hjælp mig Gud, at hver min Dag
Maa bruges dig til Velbehag.

Gammel og affældig stod Kirken der i Sneen med lave Vægge og lave Ruder. Og øverst oppe paa Tagrygningen ludede det lille firkantede Skur, hvori Klokkeren hang, som en faldefærdig Skorsten.

Thomas rokkede frem og tilbage mod den tjærede Gavl, mens han stod og stirrede over mod Kirken. [S. 104]

Og Sangen sivede ud imod ham.

Hvor flygtig er al jordisk Gode,
Selv Ungdom, Styrke, Munterhed.
Maaske, naar vi det mindst formode,
Til Død og Grav vi segne ned.
O, lær mig alt at bruge saa,
Som det, der snart skal Ende faa.

Hvor lød den fattig og grim den Sang, ynkelig og elendig. Og det var Menneskers Klage, Menneskers Sorg. Hvor elendig, hvor ussel, hvor fattig.

Nej, et Menneske skal sørge stille for sig selv. Eller klage og jamre, til Fjældene sprængtes, og hans eget Hjærte brast.

Men det er Løgn alt, alt sammen. Fjælde og Hjærter kan ikke briste. — Det havde han følt. — Ja, det havde han følt.

Sangen sivede og sivede ud imod ham.

Et er fornødent, dertil ene
Du satte os paa Jorden her,
I Tro og Sandhed dig at tjene
Og vorde gode Mennesker;
O lad den Dag, som svinder hen,
Bered mig til Himmelen.

At de kunde synge saadan noget. At de kunde synge, — synge og virkelig tro, at de sørgede. Hvor latterligt, hvor himmelraabende latterligt. De flæbte som Børn, gjorde de. [S. 105]

Aah, han kunde spytte paa denne trangbrystede Kirke, der stod der og peb som en gigtsyg Mus.

Han greb for sig mod Væggen med begge Hænder og stirrede ud over Fjorden, der laa kold og rolig derude bag Kirken. Og han stirrede op over Fjældene, der svulmede i stærke, faste Former under Sneen.

Han kunde se helt ind omkring det inderste af Fjorden, hvor de var gaaet. Og hist ovre paa den anden Side laa Bondegarden, hvor de holdt Raad, inden de gik. For fire Dage siden havde han siddet derovre livskraftig og munter og slaaet i Bordet og spottet og haanet de andre. — Og nu.

Hans Blik flakkede hjælpeløst rundt og rundt, som var han ved at drukne. Men hver Gang kom det tilbage og blev hængende ved Kirken, der stod og krøb sammen ved Foden af Fjældet og peb og klynkede af Sorg og Kulde.

Vær hos mig, Fader, Herre, Dommer,
Du kender mine Dages Tal,
At Livets Aften, naar den kommer,
Mig uberejdet ej finde skal;
Og naar du kalder mig herfra,
Forbarm dig, o forbarm dig da.

Det var den samme Sang som før, ussel og fattig. Men hvor sørgelig og højtidelig klang det ikke nu. [S. 106]

Det var, som Tonerne skar sig ud gennem Kirkens Væg og frem imod ham gennem den fine, klare Frostluft. De slyngede sig omkring ham, knugede ham og vilde tvinge ham i Knæ.

Nej. Han kunde ikke nøjes med Floskler og Godtkøbsforargelse over de andre. Hvad kom de andre ham ved. Han vidste jo, han havde Skylden. Han og han alene.

Hele Dagen havde han drukket. Drukket, saa han knap kunde se ud af Øjnene. Drukket, saa han ikke vidste, hvad der var op, og hvad der var ned. Men det hjalp ikke.

At han dog heller ikke kunde holde sig borte fra den Kirke. At han dog ikke gik langt, langt op i Fjældet og lagde sig der i Sneen med sin Sorg og sin Kæfer, langt, langt borte fra det altsammen. — Men han kunde ikke, han var som tøjret til den lille, sorte Kirke.

Hvad mon Præsten nu sagde derinde? Han strakte Hovedet frem, som troede han, han kunde fange Præstens Ord. Det var naturligvis om ham, han talte. Og det var ham, som hørte han Præstens Stemme.

Thomas, sagde han. Thomas. Thomas. Thomas. Og for hver Gang, han nævnede Navnet, blev hans Stemme højere og skarpere, og han slog i Stolen, som han plejede, naar han var vred. [S. 107]

Thomas, sagde han. Thomas har hele Skylden. Thomas er Morderen. Det er ham, der har myrdet dem begge. Det er ham, ham.

Og hele Menigheden sad andægtig bøjet med Salmebøgerne i Skødet og lyttede til og nikkede og tænkte. Ja, det er Thomas. Det er ham, og ingen af os andre.

Han vred sig op imod Væggen.

Var den Præst dog ikke snart færdig. Var det dog ikke snart nok. Hvorfor skulde han pines saadan.

Og Præsten talte om Elias, talte om hans Enke og de 7 smaa Børn.

Og han talte om den unge Knøs, der var, bleven slæbt med, og som endnu levede, da Mændene fandt ham bag Stenen.

Og det var Thomas, der havde dræbt dem. Thomas, Thomas.

Atter hørte han Slagene i Prækestolen, og atter saa han de sænkede Ansigter lude frem over Salmebøgerne. Alle nikkede de og mumlede de: Thomas, Thomas.

Han greb for sig i Væggens Fjæl for ikke at falde. Sludder og Vrøvl, han stod jo fuld her ved Gavlen af Huset og kunde umulig høre, hvad Præsten sagde derinde i Kirken. Han kunde jo ikke høre en Lyd. [S. 108]

Men alligevel. Han saa det hele for sig; saa hele Kirken, saa Præsten oppe paa Prækestolen. Og Præsten blev ved at tale. Det var, som kunde han læse hans lønligste Tanker.

Og ikke alene lokkede han dem med ud i Mørket og Regnen. Nej, han spøjte og lo med dem, saa de glemte, hvor farligt det var, det de havde indladt sig paa, glemte det og gik Døden i Møde i Stedet for at vende om, mens det endnu var Tid.

Og saa var han en Pjalt. Da Knøsen blev træt og ikke kunde mere, standsede Elias for at hjælpe ham. Men Thomas lod, som om han intet mærkede og gik videre. Han var ræd som en Hund, ræd for dette der bagved.

Og havde han saa endda været en Mand og var bleven ved med at gaa. Da havde Elias vel opgivet at slæbe Knøsen med sig alene og var gaaet med Thomas og var bleven frelst. Og de var kommen til Bygden, Hjælpen var bleven sendt ud, og ogsaa Knøsen var bleven frelst. Var han bare vedbleven at gaa.

Havde han bare været saa meget Mand, at han var vedbleven at gaa, da havde de været frelste begge to. Men han var en Kujon. Han var bange for dette der bagved. Og alligevel havde han ikke Mod til at gaa videre, skønt han inderlig godt vidste, at det var det rigtige, det eneste rigtige. [S. 109]

Og havde han ikke ladet Elias gaa efter Hjælpen, Elias, der var gammel. — Og havde han ikke siddet saa længe og maabet bag Stenen og ventet og ventet. Da havde han i det mindste frelst Knøsen og maaske ogsaa Elias.

Bare han havde gjort alt muligt andet end netop det, han gjorde, da havde de alle været i Live. Men nu.

Nu begyndte Sangen atter derinde. Tynd og trist kneb den sig ud af Kirken og hen imod ham.

Det var, som om Ordene svøbte sig om ham og stirrede ham op i Ansigtet. Og han kunde skelne Stemmerne i Sangen. De græd imod ham. De jamrede imod ham, og de truede ham. Og alle skreg de, det er ham, ham.

Han saa sig frygtsom omkring, om der var nogen, der lurede. Men han var ene, ene i hele Bygden, alle var jo i Kirken. Saa knyttede han Næven og rystede den truende mod Kirken.

Ja, de kunde sagtens spotte. De havde let ved at haane ham, som han stod der hjælpeløs og ene. Men det var ondt gjort, nederdrægtigt gjort.

Men han skulde hævne sig. Saa sandt han stod her, skulde han hævne sig. De skulde komme til at fortryde det alle som en.

Grusomt, grusomt vilde han hævne sig. Og han rasede og slog med knyttet Næve mod Væggen. [S. 110]

Saa gled der et Billede forbi ham. Han saa Elias' Enke, gammel og forslidt, som han havde mødt hende forleden. Og han saa Knøsens Far, stiv og alvorlig, ene og ukrænkelig i sin Sorg.

Og de Folk vilde han hævne sig paa. Han vilde hævne sig paa dem, der havde Retten. Det var jo dem, der skulde hævne sig paa ham.

Og hvorledes vilde han bære sig ad med at hævne sig, Pjalt som han var. Han kunde drikke, drikke og spekulere sig gal. Det kunde han, og det var det eneste.

Han krøb sammen bag Hjørnet, medens Følget gled ud af Kirken. En efter en dukkede de frem af Kirkedøren, alvorlige og sortklædte var de alle. Og han nævnede dem ved Navn, efterhaanden som de kom.

Saa kom Kisterne, de to Kister, og bagefter Præsten.

Han kunde ikke se dem mere. Men han stod og stirrede frem mod Kirkegavlen, bag hvilken de var forsvundet ind over Kirkegaarden.

Nu sænkede de Kisterne i Graven, Præsten forrettede Jordpaakastelsen, og saa vilde de atter dukke frem om Hjørnet og komme lige hen imod ham.

Han stod og stirrede frem for sig, stirrede og stirrede, kunde ikke rive sig løs, skønt han ikke for alt i Verden vilde have, at de skulde finde ham i den Forfatning, han var i. Han maatte se de Mennesker, maatte se dem i Ansigtet og trodse deres Dom. [S. 111]

Saa drejede den første omkring Kirkegavlen og kom lige frem imod ham. Det var Præsten.

Thomas stod med sænket Hoved og lyttede til Skridtene, der kom nærmere og nærmere. Han turde ikke se op, og han kunde ikke røre sig til Flugt. Saa standsede Præsten foran ham.

"Jeg saa dig ikke i Kirken, Thomas. Jeg havde dog ventet at se netop dig. Du var jo den af os alle, der stod de to nærmest paa det sidste."

Præsten standsede lidt. Saa lagde han alvorlig til: "Det var jo saa at sige dig, der hørte deres sidste Suk."

Men Thomas stod stille mod Væggen. Han stod med sænket Hoved og mumlede ned for sig. Dette havde han ikke tænkt sig. Dette havde han ikke ventet. Saa mildt Præsten talte; og saa stod han her drukken, drukken. Aah, han vilde give Resten af sit Liv for at være ædru nu i dette Øjeblik.

Da strakte Præsten Haanden ud, lagde den paa hans Skulder og bøjede Hovedet frem imod ham.

"Hvad siger du?" spurgte han.

Men Thomas stod og mumlede som før. Han vilde give sit Liv for at vide, hvad han vidste nu, og være langt, langt borte. [S. 112]

Da først saa Præsten, at han var drukken. Han trak Haanden til sig, som havde han brændt den, og veg et Skridt tilbage.

"Du har drukket," sagde han, og det milde gled bort fra hans Ansigt. "Du er fuld," sagde han. Og Thomas syntes, han hørte Slagene i Stolen.

"Og det paa saadan en Dag. — Svin."

Det gav et Sæt i Thomas. Det saa ud, som skulde han synke helt sammen, som hang han slapt ned over Væggen naglet fast af Præstens Blik.

Men da rettede hans sammensunkne Skikkelse sig i Vejret med et Sæt.

"Hvorfor kalder du mig Svin?" raabte han. "Lad mig i Fred, siger jeg. Er det da ikke nok, at jeg har Ligene at slæbe paa; thi Kisterne, I begravede, var tomme, tomme, siger jeg. Ved I da ikke, skal jeg da selv sige jer, at det er min Skyld altsammen. At jeg er Morder, Morder, Morder."

Da gik der som en Lysning over Præstens Ansigt, og hans Øjne mistede Brodden. Han traadte et Skridt nærmere og strakte atter Haanden ud mod Skikkelsen foran sig.

Men Thomas veg til Side for ham.

"Med hvad Ret kalder du mig Svin," skreg han. "Med hvad Ret kalder du mig Svin. Kald mig Morder, om du vil. Men Svin, det taaler jeg ikke. Hører du. Svin, det taaler jeg ikke." [S. 113]

Aarerne stod spændt og svulne paa hans Pande, hans Ansigt dirrede, hans Mund savlede, og Stemmen skælvede, saa han knap kunde faa Ordene frem.

"Gaa, gaa," skreg han.

Og uvilkaarlig veg Præsten tilbage.

"Gaa, gaa," hylede han. Det var, som skulde han styrte om i Krampe.

Da vendte Præsten sig og gik skamfuld bort.

Men da Thomas saa Præstens Ryg, var det ham, som en sort Mur taarnede sig op foran ham og spærrede hele Verden. Og han strakte Næven ud og truede den i afmægtig Rasen.

"Svin," hylede han. Og han blev ved: "Svin, Svin."

Saa brast det for ham, han knækkede sammen og sank ned ved Væggen.

Men mens han laa paa Jorden foran Huset, strakte han endnu de knyttede Næver op mod Begravelsesfolkene, der stod i Kreds omkring ham. Og han hylede som en rasende:

"Svin I er. Svin I er."

Men Stemmen blev svagere og svagere. Til Slut var den Klynken.

Da bøjede Mændene sig ned over ham, løftede ham op imellem sig og bar ham ind mellem Husene. [S. 114]

Og han hang imellem dem som et hjælpeløst Barn og tudskraalte, saa det kunde høres over hele Bygden.

Havet laa og krøb som et stort, tungt Dyr. Det glitrede og funkede fra dets Overflade som fra tusinde Skæl. Og saa langt Øjet rakte, saas kun Vand, der gled langsomt og lydløst fremad. [S. 117]

Der var ganske stille derude. Nu og da røg en Fisk op gennem Havfladen. Det var et Blink og et Knæk, saa saas kun Ringen, der bredte sig længere og længere bort fra Stedet, langsomt vuggende op og ned. Og saa forsvandt ogsaa den.

Nede i Horisonten tumlede den ene Sky frem efter den anden, utidige som efter en lang Middagslur. De laa lidt og fik Søvnens gnedet af Øjnene, saa begyndte de at række og strække sig og kravlede højere og højere op paa Himlen. Og der øverst oppe laa en stor, tyk Sky, der slugte dem, efterhaanden som de kom.

Da den store Sky havde spist færdig, var den bleven uformelig tyk; den bredte og vendte sig, saa den næsten dækkede hele Himlen, lagde sig rigtig mageligt tilrette deroppe og faldt i Søvn.

Lige under den store Sky laa en Flok smaa Hvaler og drev. De sorte Hoveder dukkede op ved Siden af hinanden, og ned igen et efter et. Der var stadigvæk Hoveder, der dukkede op, og Hoveder, der dukkede ned, og saa nær klemte Hvalerne sig sammen, at deres Sider skrattede og gned mod hinanden med en underlig tør Knitren som af garvet Læder. [S. 118]

Der var over tusinde Hvaler, baade smaa og store. Der var Hvalmødre med deres ganske smaa Unger, der ikke var mere end 2 Alen lange, de holdt sig særlig i Midten af Flokken. Og i Spidsen svømmede en ældgammel Han paa 12 Alen. Det var den, der førte an, og hele Flokken fulgte den. Hver Gang den gamle Han fik Hovedet op over Vandet, saa den ud i Horisonten. Men den var helt ren, der var intet at se uden Havet, Himlen og den store, tykke Sky. Og med et veltilfreds Snøft gik den atter paa Hovedet ned i Vandet.

Et Øjeblik gled dens Ryg hen over Havet som et sort Skær, fra hvis Top Rygfinnen stak til Vejrs som en lang, sort Kniv, saa forsvandt ogsaa den. Men bag ved var der en Vrimmel af Snuder, der dukkede op og ned, Rygfinner, der gled fremover ved Siden af hinanden og forsvandt, og en skrattende, skrabende Lyd af Hvaler, der tørnede sammen og gned imod hinanden. Og hver Gang et Hoved dukkede op, lød der et langt, snøftende Pust, og en lille Sky steg til Vejrs og forenede sig med hundrede andre Smaaskyer, der hang og drev over Flokken som en Taage. [S. 119]

Det var et myldrende Virvar. Det var, som om Havet kogte i store, sorte Bobler og pustede og dampede som en stor Gryde.

Det er ingen Sag at gaa i Spidsen og føre an, naar det er sigtbart Vejr, og intet Land er at se hele Horisonten rundt. Den gamle Hval følte det som en Leg, og hele Flokken fulgte den, for alle kunde se, at der ikke var noget at være bange for. Men saa kom Taagen.

Havet blev mørkt og tungsindigt, og Himlen blev ogsaa mørk, og Skyen deroppe blev ligesom urolig. Og saa blev den gamle Hval ogsaa urolig. Og den spejdede ud mod Horisonten, hver Gang den kom op. For det var jo den, der havde Ansvar for det hele.

Og da saa den, at Synskredsen gled frem over Havet derude og kom nærmere og nærmere. Og skønt den gamle Hval endnu ikke kunde se Taagen selv, vidste den, at det var den, der kom.

Kort efter gled Taagen frem over Havet som en dugget Rude, der naaede fra Horisont til Horisont. Og Ruden kom nærmere og nærmere og blev større og større. Tilsidst laa Hvalerne midt i Taagen som under en Dugklokke, der blev mindre og mindre og tættere og tættere. [S. 120]

Der er ingen, der kan lide Taagen, ikke engang Havet og Skyen, og de er dog dens nærmeste Familie til begge Sider. Skyen vender sig om paa Ryggen og glør lige op i Himlen, og Havet bliver endnu mere sørgmodigt og indesluttet, end det er i Forvejen, for Taagen er saa klam og trist.

Den gamle Han, der førte an, lod først som ingenting og svømmede roligt videre gennem Taagen, for den vidste jo, at der var frit Hav forude. Men Flokken bagved blev urolig. Hvalerne begyndte at dukke op og ned paa Kryds og tværs i alle Retninger og at puste ængsteligt.

Men Taagen blev tættere og tættere. Og da der var gaaet en Tid, mindskede den gamle Hval Farten. Det var slet ikke dens Hensigt at gøre det. Den vidste godt, det var klogest, hvis den vilde holde sammen paa Flokken bagved, at svømme løs og lade som ingenting. Men det kom lidt efter lidt ganske af sig selv. Og saa blev Flokken bagved endnu mere urolig.

Den gamle Hval dukkede op og ned og pustede voldsomt og lod, som om den skød en vældig Fart. Men den blev næsten paa samme Sted, for den vidste ikke sine levende Raad.

Det var endt med, at den helt var gaaet i Staa. Men saa mærkede den, at de yngre Hanner, der gik ved Siden af den, begyndte at smaaknubse hinanden og at stikke Hovederne sammen. Og den tog sig sammen og gik fremefter paa maa og faa, men saa langsomt, som den paa nogen Maade kunde være bekendt. [S. 121]

Den gloede lige ind i Taagen med sine halvblinde Øjne, der ikke saa andet end graat i graat, snøftede besindigt og med Værdighed og lod, som om den var helt rolig og kendte Vejen, skønt den var meget nervøs og ikke anede det mindste. Og det var, som om Flokken bagved blev

roligere og atter fulgte efter saa nær som muligt i dens Kølvand.

Saaledes gik det fremefter i Taagen, Time efter Time. Og jo længere Tid der gik, jo hurtigere gik den gamle Hval fremefter, og jo roligere fulgte Flokken efter. For det gik jo godt, og naar det bare gaar godt, kan man vænne sig til alting, ogsaa til Taage.

Da var det, at en af de yngre Hanner, der svømmede ved Siden af den gamle, der førte an, saa en lang, sort Skygge glide forbi gennem Taagen forude. Men inden den fik set sig rigtig for, var Skyggen atter væk.

Den spekulerede lidt over Skyggen, den havde set, dukkede ned og op igen og atter ned og atter op. Saa vendte den brat af tilhøjre og gik tilbage. Og en Del af Flokken fulgte den, for selv om den ikke var den ældste Han, saa var den dog heller ingen Aarsunge. Og der var dem, der mente, at den gamle maaske alligevel var for gammel. [S. 122]

Den gamle Hval lod, som om den ikke mærkede noget og fortsatte roligt sin Kurs. Og den største Del af Flokken fulgte den.

Men havde den været oppe i rette Tid og set den sorte Skygge glide forbi forude, havde den betænkt sig, for det var en Baad, der havde hentet Doktoren og nu var paa Vej over Fjorden.

Doktoren laa tilbagelænet i Bagstavnen. Og da han ikke havde andet at bestille, laa han og saa ud over Fjorden ind i Taagen, thi det var Grindevejr og netop den rigtige Aarstid. Da løftede Taagen sig et Øjeblik, og inde under den saa han Hvalhovederne dukke op og ned.

"Grind!" raabte han.

Men Taagen sænkede sig atter. Og da Folkene i Baaden drejede Hovederne og saa efter, var der ingenting at se. Saa tænkte de, at Doktoren var et godt Fæ, men højt sagde de, at det havde været en Kastevind. Og det hjalp ikke, at Doktoren skældte og bandede. De gloede bare haardnakket op i Taagen over hans Hoved og trak til paa Aarerne, for den syge ventede; og var der Grind, var de vel Mænd for at se den.

Lidt efter passerede Hvalerne en Baad, der laa og fiskede ud for Land; dens mørke Omrids gled tæt forbi Flokken og forsvandt atter i Taagen. [S. 123]

Alle Hvalerne saa den Baad, og de blev nu for Alvor urolige. De pustede ængsteligt og dukkede op og ned i alle Retninger, medens de spredte sig mer og mer ud til Siderne. Men den gamle Hval fortsatte sin Kurs lige fremefter, for den vidste ikke, til hvad Side den skulde vende sig.

Saaledes laa Flokken en Tid og drev, mens den spredtes mere og mere. Saa kom der Liv i den, og den gik atter fremefter; thi Fiskerne i Baaden havde set Hvalerne, da de passerede forbi, var roet efter dem og drev dem nu fremad med Raab og Stenkast. Og Larmen voxede og voxede, thi andre Fiskerbaade kom til, og der blev fler og fler.

Taagen lettede, saa man kunde se ud over Havet. Til begge Sider saas Land som en mørk, utydelig Skygge, der tabte sig forude i Taagen. Og inde ved Strandkanten blussede Baalene frem, det ene efter det andet, og spredte Budskabet om Grinden fra Bygd til Bygd, fra Ø til Ø.

Taagen lettede mer og mer. Havet laa som en mørk Flade afgrænset af sorte Fjældsider, og Taagen klumpede sig sammen og rullede op ad Fjældene som tykke, graa Skyer. Baad efter Baad stødte fra Land paa begge Sider af Fjorden og sluttede sig til Baadeflokken, der langsomt drev af Sted op gennem Fjorden med Hvalerne.

Og Hvalerne lod sig drive som en Flok Faar. Den gamle Hval var stadig forrest, men den førte ikke længer an. Den sansede intet, den havde lukket Øjnene og lod sig støde og puffe af Sted af Flokken bagved. Men nu var det heller ikke længer den, der havde Ansvaret. — — — [S. 124]

Et Hoved dukkede frem over Æggen og spejdede ned, saa svang en høj, kraftig bygget Karl sig ud over Fjældet. Et Øjeblik hang hans Legeme ned over Fjældvæggen, saa fandt hans Fod Støtte paa en fremspringende Knold, han satte fra med Hænder og Fødder og faldt ned paa den smalle Skraaning nedenunder. Det var et dybt Fald; men saa smidigt og blødt faldt han, at Faaret nedenunder intet mærkede. Niels trak forsigtigt Lemmerne op under sig og stirrede ned.

Fire Alen under ham stod et Faar og græssede paa en Afsats, der saa ud, som om den svævede i Luften. En halv Snes Favne længere nede kom Fjældvæggen atter til Syne som en stejl Skraaning, der skød sig frem og tegnede sig med takket graa Profil mod Havet, der laa og blinkede 400 Fod længere nede.

Niels laa og stirrede paa Faaret, og han følte, hvorledes hans Lemmer spændtes som Staal fjedre. Om han vovede Springet derned og kastede sig over Faaret, vilde hans venstre Fod kunne finde Støtte mod den store, fremspringende Sten yderst paa Afsatsen, den saa ud, som den var sikker nok. [S. 125]

Men hvorfor! hvorfor vilde han gøre det? Hvorfor vilde han kaste sig over Faaret dernede og støde Kniven i Struben paa det. Det var jo meningsløst Vanvid. Det var atter at give efter for de vilde Drifter, der vilde rive ham med sig i Afgrunden. Han, en rig Mands Søn, ligge her og stjæle Faar. Nej, han vilde ikke, han vilde ikke give efter.

I samme Nu, han havde fattet denne Beslutning, slappedes hans Lemmer, og han blev grebet af en knugende Kraftløshed. Han følte, at han ikke var i Stand til at røre en Fod eller rejse sig, hans Hjerne blev uklar, det var, som skulde han svimle ud over Afgrunden. Han smed sig over Stenen, hans Hænder knugede om den. Nej, han vilde ikke give sig.

Med lukkede Øjne laa han og stønnede over Stenen. At han ogsaa altid blev grebet af dette Vanvid, der lammede og knugede ham, til han gav efter. Men i Dag vilde han ikke lade sig hundse af meningsløse Drifter.

Længe laa han over Stenen og stred: Tyv! skældte han sig selv, Morder! Hund! — Men det hjalp ikke. Gid han kunde rejse sig og kravle op igen, hvorfra han kom; men han kunde ikke røre sig, evnede det ikke. Og skønt hans Øjne var lukkede, traadte Faaret dernede pludselig ganske klart og skarpt frem for hans Blik. Ja, han syntes endog, han kunde høre det bevæge sig og slide i Græsset.

[S. 126]

Selvfølgelig var det Indbildning, maaske havde det hørt ham og var flygtet.

I samme Nu laa han bøjet ud over Fjældet og stirrede ned. Hans Legeme var atter spændt, og hans Hjerne klar. Han maatte lægge voldelig Haand paa sin Vilje for at hindre Springet.

Atter lukkede han Øjnene og knugede Hænderne om Stenen i stille Kamp. Atter følte han Kraftløsheden fra før falde over sig, atter blev hans Hjerne sløv og uklar. Han følte Fjældet svingle og glide under sig, i næste Nu styrtede han i Afgrunden. — Da følte han, at det ikke nyttede at stride imod. Han maatte give efter denne ene Gang endnu; men det skulde ogsaa blive den sidste.

I samme Nu fløj han gennem Luften ned paa Afsatsen. Hans venstre Fod traf rigtig Stenen, og med sin fulde Vægt faldt han over Faaret og væltede det. Et Øjeblik kæmpede det under ham, saa fik han Kniven frem og jog den i Dyrets Hals.

Blodet rislede ud over Stenene. Der gik et Par Kuldegysninger gennem Faaret, dets Legeme knugedes sammen under ham, Øjnene brast; det var dødt.

[S. 127]

Længe laa Niels over det døde Faar og stirrede ned i Havet der dybt, dybt nede. Hans Hjerne og hans Legeme var saa slappet efter Springet og den korte Kamp med Faaret, at han helt havde glemt det, der var sket. Først da hans Fod begyndte at smerte, vaagnede han af sin Døs.

Han rejste sig og stirrede ned paa Faaret, der laa dødt for hans Fødder med brystne Øjne og Kniven gennem Struben.

Aah Herregud! saa var det dog sandt, at han var sprunget herved og havde dræbt det, sandt, at han havde givet efter igen, havde stjaalet igen. Hans Øjne blev fugtige, mens han stod og stirrede ned paa det dræbte Faar. Aah Herregud, hvor var det dog sørgeligt alt, alt sammen.

Men Død og Pine. Det gjaldt nok om at komme herfra med Faaret i en Fart og faa det skjult.

Hans Hjerne var atter klar som før, og hans Energi vaagen. Han rev Kniven ud af Saaret og tørrede den omhyggeligt af i Ulden paa Faarets Hals. Saa stak han den i Skeden med et Smæld, fik Faaret paa Nakken og begyndte Opstigningen.

Det var livsfarligt at stige op ad den stejle Fjældvæg med Faaret; men han kantede sig frem ad Omveje. Da han naaede op paa Fjældskrænten, fra hvilken han havde gjort Springet ned over Faaret, saa han op og fik Øje paa en lille, vissen Mandsling med spidst Hoved og plirende Rotteøjne; han sad bøjet fremover oppe paa Æggen med Benene dinglende ned over Fjældet og stirrede paa Niels.

[S. 128]

Niels stod som groet fast til Klippen og stirrede paa Mandslingen deroppe. Hans Hjærte var som Is, og hans Hjerne hvirvlede rundt som et susende Hjul.

Saa var det da sket, det han havde frygtet saa længe; grebet, grebet paa fersk Gerning. Et Øjeblik tøvede han og saa ned over Fjældet under sig, saa satte han Foden frem og begyndte at kravle det sidste lodrette Stykke op.

Mandslingen deroppe blev siddende, til Niels havde faaet Tag i Stenene paa Æggen, saa rejste han sig og retirerede forsigtigt et Stykke ind paa Fjældet, medens Niels smed Faaret op over Fjældkanten og langsomt fulgte efter.

"Naa, saa det er dig, der stjæler mine Faar," sagde Mandslingen. Han havde begge Hænder dybt i Bukselommerne og skrævede med de korte, spinkle Ben.

"Ja, jeg har forresten længe tænkt mig det."

Den høje, kraftige Karl stod dukket foran ham med Armene hængende slapt langs Siden. Han stod og stirrede som bedøvet ned i Græsset foran sig, evnede ikke at tænke en Tanke. Stadig hvirvlede det rundt i hans Hoved: Opdaget, du er opdaget. Aah Herregud, du er opdaget.

[S. 129]

"Tyv, du er, Tyv!" skreg Mandslingen hidsig.

Der gik som et Stød gennem Karlen. Aldrig havde han tænkt sig det at blive kaldt Tyv. Men Manden havde jo Ret. Hans Hjerne begyndte igen at arbejde, febrilsk, planløst; det var, som om det frygtelige Ord gav ham Evne til atter at tænke.

"Tyv," gentog Mandslingen, "Tyv."

Han havde set Ordet svide den anden som et Piskeslag.

Karlen traadte et Skridt fremad. Han havde hævet Hovedet en Kende og stirrede nu mod Jorden lidt foran Mandslingen.

Om han nu kastede sig over Manden der og slyngede ham ud over Æggen ned i Havet. Aldrig, aldrig vilde noget Menneske faa at vide, at han var Tyv.

Han vidste, at den Mand vilde sprede det rundt i Bygden. I Morgen vilde de alle vide det, og saa havde han mistet alt. Og Mandslingen der, den lille rige, dumstolte Bonde, der ikke gjorde andet end ondt, hvor han kom, ingen vilde savne ham. Bare et Spring fremad og et Spark ud over Fjældkanten, og han var frelst.

Langsomt hævede han Hovedet helt op og stirrede paa Rotteansigtet foran sig med et fortænkt, forpint Blik. [S. 130]

"Godt var det da, jeg gik efter dig i Dag og fik Vished. Din Tyveknægt."

Niels hørte ikke Ordene, men han saa Mandslingens Læber bevæge sig ivrigt forarget. Og der trak næsten som et Smil op bag hans fortænkte Ansigt.

Om han ikke næsten følte Medlidenhed med denne lille, dumme Mand, der stod der og skrævede og kaldte ham Tyveknægt lige op i hans aabne Øjne. Denne lille, dumme Mand, der stod som groet fast til Fjældet, og som ikke anede, han stod paa Gravens Rand, ikke anede, at han var dødsens i samme Øjeblik bare et eneste Baand slappedes i hans Modstanders Hjerne. Men Baandet holdt; han var sikker nok paa sit Liv, han stod jo der som groet op af Fjældet, groet op af Samfundet under dem. Det var ham, der havde Ret, det var ham, der ejede Jorden og det hele, og det var Niels, der var fremmed og havde Uret. Han ejede intet af det altsammen. Det var ham, der skulde vige.

Og alligevel havde han ikke helt Uret. Det var hans Hjerne, der var syg, der ikke var som de andres. Han havde Ret paa sin Vis, som de andre havde Ret paa deres. Men dræbte han Manden der, dræbte han mere end ham. Han kunde ikke klare det, der holdt ham tilbage; men han kunde ikke dræbe ham. [S. 131]

Han vilde tale, forklare sig, men kunde ikke.

"Kom ikke med Udflugter," sagde Mandslingen og hævede Haanden i Vejret. "Sagen er klar nok."

Da følte Karlen, at der skød en stærk Harme op i ham, et Slags Raseri mod denne lille, dumme Mand, der intet forstod, og som stod der saa sikker i sin Uvidenhed. Det var nok bedst at skræmme ham, det kunde dog gaa galt.

Niels gjorde et langt Skridt frem imod ham og standsede saa.

I samme Nu var Mandslingens Sikkerhed veget for Forfærdelse. Han holdt Hænderne afværgende frem for sig og veg baglænds ind over Fjældet.

"Tyv, Tyv!" raabte han endnu en Gang. Saa vendte han sig og løb hurtigt ned mod Bygden.

Niels stod og saa efter ham, mens han løb. Endnu var der Tid. Endnu kunde han indhente ham. Endnu var ikke alt tabt. Han følte, at Manden dernede løb med hans Fremtid, hans Lykke, hans Liv. Men han kunde ikke flytte en Fod for at løbe efter ham; thi hvad saa, selv om han indhentede ham, vilde han dog lade ham løbe igen.

Der sneg sig en underlig højtidelig Følelse over ham, mens han stod og saa paa Mandslingen, der løb dernede. Det var hans Terning i Livets Spil, der trillede af Sted ned over Fjældet. Hvert Skridt han tog dernede, var som et Chiffer i den Dom, der om lidt skulde fældes. Saa forsvandt Mandslingen bag Bakken. [S. 132]

Saa, nu var det for sent.

Med en tung Stønnen kastede han sig ned, hvor han stod. Det var ham umuligt at tænke paa andet end Manden dernede. Nu havde han vel naaet Bygden, nu passerede han det første Hus og smed det ind ad Døren hans gode Navn og Rygte. Han laa og fulgte Manden paa hans Vandring, saa det saa tydeligt for sine Øjne, hvorledes han gik frem midt igennem Bygden, slæbende hans gode Navn og Rygte efter sig i Støvet. Og Folkene kom ud af Husene og snakkede, mens Rygtet spredtes. I Dag vidste hele Bygden det. Og i Morgen vidste hans Far det. — — — — —

Der kom en ung Mand løbende ned over Fjældet. Han løb i stærk Fart. Huen svingede han i Haanden, det lange, røde Haar bølgede og flakkede om hans Hoved som Ildsluer, og hans Ansigt var rødt og glinsende af Filipenser og Varme.

Da han fik Øje paa Niels, løb han henimod ham.

"Grind, Grind!" raabte han og gestikulerede ivrigt med Armene, med hele Kroppen undtagen netop Benene, der løb.

"Der er Grind i Fjorden, Niels." [S. 133]

Men Niels hørte ham ikke. Han var sprunget op og stod og stirrede ned over Bakken, der hvor Mandslingen var forsvundet.

I Morgen vidste hans Far det. Det var slaet ned i ham som et Lyn, som en Helvedesbrand. Hans Ansigt var blegt, hans Øjne vilde, og hans Læber blødte.

At han dog ikke havde sparket den Slyngel ud over Fjældet. At han dog havde ladet ham løbe, skønt han var i hans Magt. Havde han ham nu foran sig, han vilde styrte sig over ham, slaa ham til Jorden, mishandle ham og smide ham ned i Havet som den Pjalt, han var. — Og nu, nu var det for sent. Og i Morgen vidste hans Far, hans gamle, prægtige Far, at han var Tyv.

"Hvad fejler du?" spurgte den rødhaarede. Han stod og rystede Niels i Skulderen og saa helt befippet ud.

Niels saa et Øjeblik op i Vennens runde Ansigt, saa sænkede han Øjnene.

"Er du syg?" spurgte den rødhaarede.

Niels bed Tænderne sammen og nikkede.

"Men nu har du det bedre, ikke sandt?" blev den anden ved. Det var tydeligt, at Vennens Sygdom kom ham ubelejligt.

Niels bed Tænderne endnu haardere sammen og nikkede igen for at føje ham.

"Niels, der er Grind i Fjorden," raabte den rødhaarede ivrigt og betaget som før. "Hører du, der er Grind i Fjorden." Og før Niels kunde besinde sig, havde han sat ham i Fart ned over Fjældet. [S. 134]

Den fugtige Grund sivede og svuppede under deres Fødder, og Lufttrykket peb dem om Ørerne. Det var, som om Luften og det hurtige Løb atter bragte Fart og Friskhed i Niels' Blod.

Nede bag Bakken standsede de. Dalen havde aabnet sig for dem som Indersiden af en stor Gryde; de kunde se Fjældene hele Fjorden rundt.

"Se, se," raabte den rødhaarede og pegede ud over Fjorden, hvor Hvalerne og Baadene kom drivende som et Mylder af smaa, sorte Prikker.

"Det er en stor Grind," raabte han og slugte Billedet derude paa Fjorden med sine lyse, spillende Øjne.

"Nej, se nu, se nu!"

Men Niels var rystet i Lave, saa snart Farten standsede. Han stod og stirrede ned over Skraaningen, hvor Bygdens første Huse tittede op.

"Jeg bryder mig ikke om at se," sagde han. Og saa haabløst lød det, at Vennen studsede midt i sin Glæde og vendte sig imod ham.

Niels følte Vennens Blik hvile forskende paa sit Ansigt. Han kunde ikke udholde denne Stirren, den sved ham helt ind i Hjærnen.

"Jeg skal sige dig, jeg har stjaalet." [S. 135]

"Stjaalet, hvad siger du. Har du stjaalet," raabte Vennen forfærdet.

Niels nikkede tungt.

"Er det sandt?" spurgte Vennen sagte, som slagen af Rædsel, "nej, det er umuligt," aandede han op, "du vil bare narre mig."

"Det er sandt. Jeg har stjaalet," gentog Niels tungt og tonløst som før.

"Ja men, hvorfor i Herrens Navn da," buste Vennen ud. "Hvad har du stjaalet?"

"Faar," sagde Niels kort og plumpt.

Vennen stirrede et Øjeblik paa ham, som var han en svimlende Afgrund, der havde aabnet sig for hans Fødder.

"Det er skrækkeligt, det er forfærdeligt," sagde han og tog Vennen i Skulderen. "Hvordan kom du dog til det?"

Niels rystede modvillig hans Haand af sin Skulder og gav sig til at drive bort fra Stedet, planløst som et surmulende Barn.

Vennen stod en Stund og saa efter ham, halvt medlidende, halvt bange, det var jo aabenbart sandt. Saa kom han i Tanker om Grinden, og hans Ansigt klarede op.

"Kom nu, kom nu," sagde han travlt og begyndte at gaa nedad mod Bygden. "Vi maa ned og fortælle Nyheden dernede, de har endnu ikke set Hvalerne. Saa kan vi tale om det andet undervejs." [S. 136]

Niels fulgte viljeløs med.

"Sig mig, hvordan gik det dog til?" spurgte Vennen atter. Stemmen lød som hos en Mand, der har været ved at drukne og nu atter føler fast Grund under Fødderne.

Niels svarede ikke. Saa blev der ikke talt flere Ord undervejs, men stadig gik den rødhaarede og skottede til sin Nabo med den halvt medlidende, halvt bange Mine fra før.

De nærmeste sig hurtigt de forreste Huse i Bygden. Saa begyndte Niels at sagtne Farten.

"Det er skrækkeligt for Far," sagde han pludselig og standsede. Graaden pressede ham op i Halsen, og han begyndte at græde med pludselige snappende Hulk som et Barn.

"Saa, saa," sagde Vennen, halvt raadvild, halvt overlegen, "tag dig nu sammen, du maa se at komme over det."

"Ja du, du kan sagt..." hulkede Niels, "men jeg. Aah, hvor det er frygteligt for min stakkels, gamle Far."

"Saa, saa, kom nu bare," blev Vennen ved, "det kan ikke gaa, du staar her og flæber, saadan et stort, voksent Mandfolk."

Lidt efter passerede de gennem den Klynge Huse, der dannede Byens Fortrop.

"Grind, Grind!" raabte den rødhaarede og svingede med Huen. Men ikke et Menneske viste sig, ikke en Lyd hørtes fra Husene. [S. 137]

"Det er underligt. Saa maa de alligevel have set Hvalerne," sagde den rødhaarede, "men vi stod ogsaa saa længe og snakkede."

Straks efter drejede Vejen, saa de kunde se ned over Bygden.

Det myldrede og vrimlede dernede som i en stor Myretue, og der steg en forvirret Larm og Raaben op til dem. Mænd, Kvinder og Børn fór frem og tilbage mellem Husene og Stranden med Hvalspyd, Olietøj og lignende, og nede ved Stranden myldrede og summede det om Baadene, der blev satte i Vandet og bemandede; et Par laa allerede fuldt lastede med Mænd og flød ude paa Vandet. Og ude paa Fjorden kom Baadene drivende indover med Hvalerne.

Det var et stolt Syn. Først kom de 300 Hvaler, der holdt sig i en Klump og pustede og snøftede og ikke vidste, til hvad Side de skulde vende sig. Og bag dem kom Baadene i en stor Halvkreds, der rakte over Bugten fra Bred til Bred. Nogle af Baadene var smaa med kun tre eller fire Mand; det var de Baade, der havde ligget ude paa Fiskeri. Men de, der efterhaanden var stødte til fra Bygderne op langs Fjorden, var store og bemandede med 10—12 Mand. De lange Hvalspyd stak op for og agter i Baadene, saa de lignede Vikingskibe, og oppe i Masten paa den forreste Baad hang et Par Oliebukser som Flag; det var den, der først havde opdaget Grinden. [S. 138]

"Hurra! Hurra!" raabte Mændene derude i Baadene og svingede med Aarer, Spyd og Huer. "Hurra! Hurra!" raabte Mængden inde paa Land. Det var, som om Baadene vendte hjem efter en stor Sejr.

Hvorledes de kom ned gennem Bygden og ned til Baadene, vidste Niels ikke. Men pludselig saa han den rødhaarede springe ned i en Baad, og i Baaden sad Mandslingen fra før og kiggede op paa ham med sine smaa nysgerrige Rotteøjne.

Niels behøvede kun at kaste et Blik paa Folkene i Baaden for at se, at de vidste alt.

"Kom nu," raabte den rødhaarede. Han stod dernede i Baaden og strakte Hænderne op mod Niels. "Kom nu, for Fanden."

"Ja, jeg ved egentlig ikke," sagde en ung, høj Bonde, der stod støttet til sit Hvalspyd længere fremme i Baaden, "jeg ved egentlig ikke," gentog han og saa spørgende rundt paa Mændene, "om vi kan være flere hernede."

Der blev en Pavse, en lang, dødsstille Pavse; alle stirrede op paa Niels.

"Lad ham kun komme med," sagde Rotten og slog overbærende ud med Haanden, "det gør ikke saa nøje med et Faar i Slagtetiden." [S. 139]

Der blev let dernede, en tør, forstaaende Latter. Niels oversaa i et Nu de haanligt smilende Ansigter og den rødhaaredes brede, dumme Fjæs. Saa blev han bagfra stødt ned i Baaden, og Mændene satte fra.

Inderst inde i Fjorden var Hvalerne samlede som en Flok Faar i en Fold. De bagerste pressede paa de forreste, og de forreste pressede tilbage paa Flokken bagved. De sorte Snuder dukkede op og ned, sprøjtende og pustende, og de sorte, glinsende Sider gned knitrende imod hinanden.

Baadene laa i en Halvkreds bag Flokken og ventede, medens Mændene rettede Spydblade og sleb de lange, spidse Hvalknive. Det havde de ikke haft Tid til, før de kom af Sted.

Der var nu næsten helt stille. Baadene laa med Aarerne hvilende i Vandet, medens Mændene gjorde alt klart til Drabet, og inde paa Land stod Tilskuerne i spændt Forventning. Den eneste Lyd, der hørtes, var Hvalernes Snøften og Pusten og Hvalformændenes Raab og Kommanderen. De stod forude i deres Baade, der strøg frem og tilbage bag Baadrækken med de lange Flag slæbende efter sig i Vandet. Og deres Raab krydsede hinanden, medens de gav Ordre og Kontraordre til højre og venstre og raabte om Kap. Der var saa mange af dem, derfor maatte de raabe saa højt. Men der var ingen, der hørte paa dem. Man ventede kun paa, at de skulde faa skraalt og skreget sig saa hæse, at de ikke kunde mere; thi før blev det alligevel ikke til noget. [S. 140]

Endelig begyndte Drabet.

Alle Baadene roede frem. Spydene haglede ned over de bagerste Hvaler, og Mændene hylede og

skreg, saa Fjældene skjalv.

Et Øjeblik følte de forreste Hvaler Stødet af Flokken, der for imod dem. Saa jog hele Grinden mod Land, rivende Vandet med sig i en mægtig Bølge. Det klaskede og slog mod Klippen af Vand og Hvalkroppe. Saa rislede og sivede Vandet tilbage ned i Bugten. Men da Vandet faldt, laa hele Bredden dækket af strandede Hvaler.

Der var et Virvar af Baade, Mænd og Hvaler, og et Myrderi. Der blev myrdet oppe paa Land, og der blev myrdet ude i Vandet. Hele Bugten var rød af Blod. Og Hvalerne laa og vred sig og piskede i deres Dødskamp det blodfyldte Vand til Skum.

Inde paa Land kæmpede Mændene med de strandede Hvaler, og ude i Bugten roede Baadene rundt, medens Mændene stak og huggede til alle Sider ned mellem Hvalerne.

Den Baad, Niels var i, var kommen tæt ind til Land. Niels stod stadig oprejst midt i Baaden, som da han blev stødt ned i den. En eller anden havde givet ham et Hvalspyd i Haanden; men han brugte det ikke. Det var, som om Virvaret omkring ham havde dysset hans Sanser i Søvn. Saa skete der noget, der fik ham vækket.

[S. 141]

Den høje, unge Bonde, der havde modsat sig, at han kom med i Baaden, havde faaet hugget en Söknarkrog^[9] fast i Hovedet paa en stor Hval. Nu kom han springende gennem Baaden for at kaste Linen ind til Mændene i Land.

I Forbifarten stødte han mod Niels og brugte Mund.

"Hvad Satan staar du der og glor efter, Fjols."

Niels var vaagnet saa meget op ved Stødet, at han lige netop forstod, der blev talt til ham.

"Hvad siger du?" spurgte han.

Det var et simpelt Spørgsmaal, men den anden, der nu havde kastet Linen i Land og atter havde vendt sig, opfattede det som en Protest.

"Tyveknægt," spyttede han ham ind i Ansigtet. I det samme sprang han ud over Rælingen.

Det sidste Ord havde gjort Niels lysvaagen. Det sved ham, som da han hørte det første Gang. Alt Blod var steget ham til Hovedet, og med Spydet hævet stod han og stirrede ned i Vandet, hvor Hvalen og Manden kæmpede. Mændene inde i Land holdt Hvalen fast med Linen, medens Karlen stod i Vand til midt paa Brystet og flænsede i Dyrets Nakke med sin Kniv.

[S. 142]

Niels følte, hvorledes hans Arm spændtes som en Fjeder, uvilkaarlig havde Spydet rettet Spidsen mod Manden dernede. Saa spændt var Musklerne i hans Arm, at de smertede.

Et Øjeblik stod han saadan. Han saa kun Manden dernede utydeligt som gennem en Taage af Blod. Det svimlede for ham, og han følte, han maatte kaste. Men i det samme, han lukkede Øjnene for ikke at se det, der nu vilde ske, var det, som greb en Haand i Spydstagen og holdt den fast.

Han vendte sig, men der var ingen. Folkene i Baaden havde alle travlt med at hugge efter Hvalerne omkring Baaden. Da saa han atter paa Manden dernede i Vandet, nu saa han ham klart og skarpt. Taagen var veget fra hans Øjne. Han saa, hvad det var, han havde været i Færd med at gøre, og gysende kastede han Spydet langt ud over Vandet, sprang ud af Baaden og vadede i Land.

"Hvor skal du hen?" hørte han en Stemme raabe. Han standsede og saa den rødhaarede, der stod derude i Baaden og saa efter ham. Saa gik han videre op over Fjældet, hjemad.

De to Mil op over Fjældet og ned igen paa den anden Side gik han som i en Døs. Bonden, der satte ham over Fjorden, troede, han var gal. Saa gik han videre. Først oppe paa Fjældet over Hjemmebygden standsede han. En Stund stod han og stirrede paa Gaarden dernede, saa begyndte han Nedstigningen. Aldrig havde han tænkt sig, at nogen Gang kunde være saa tung at gaa.

[S. 143]

Fa'ren sad i Krogen ved Arnen, da Sønnen traadte ind, vaad og rystende af Kulde.

"Jeg troede, du var i Grind, Niels," sagde Fa'ren og saa op.

"Det var jeg ogsaa," svarede Sønnen og viste paa sine vaade Klæder.

"Gaa ind og skift Tøj, min Dreng."

"Nej, Fa'r, jeg har noget at tale med dig om først."

Niels lod sig falde tungt ned paa Bænken. Fa'ren sad og saa paa ham, syntes knap, han kendte ham igen, træt og elendig saa han ud, og Ansigtstrækkene var saa underlig forvredne.

Hans Ansigt blev graat og hans Øjne bange, mens han sad og stirrede paa Sønnen.

"Hvorfor gik du?" spurgte han.

"Jeg gik, Fa'r, fordi jeg var lige ved at myrde et Menneske."

"Myrde!" Fa'ren for halvt op af Stolen og satte sig tungt tilbage.

"Fortæl."

"Det var midt under Drabet. En Karl kom til at støde til mig, jeg stod ham i Vejen; og saa kaldte han mig noget stygt, spyttede mig et stygt Ord i Ansigtet. Da for alt Blodet mig til Hovedet, Spydet vendte sig i min Haand, saa Bladet pegte mod ham; jeg troede ikke, jeg kunde holde det, lukkede allerede Øjnene for ikke at se det, der vilde ske. Da var det, som en stærk Haand greb min Arm og holdt den tilbage, og med et blev jeg rolig, saa, hvad det var, jeg var i Færd med at gøre. — Saa kastede jeg Spydet fra mig og gik herhjem."

Fa'ren sad og stirrede paa Sønnen, og det var, som sank han sammen i Stolen.

"Hvad sagde den Mand?" spurgte han sagte.

"Tyv. Tyveknægt," jamrede Niels; han ligesom spyttede Ordene ud i Graad.

Fa'ren var knækket helt sammen henne i Stolen. Hans Ansigt var askegraat og ligesom dødt, der var kun Liv i Øjnene, der stirrede paa Sønnen.

"Og han havde Ret, han havde Ret," hulkede Niels og smed sig paa Jorden og krøb hen til Stolen.

"Jeg har stjaalet. Aah Fa'r, kan du tilgive mig. Fa'r, Fa'r."

Den kæmpestore Bondes Hænder rystede om Stolens Arme, mens han sad og stirrede ned paa Sønnen, der laa for hans Fødder og tryglede med Blikket som en Hund. Saa strøg han med rystende Haand gennem Sønnens Haar.

[S. 145]

"Stakkels Niels."

"Fa'r, Fa'r, kan du tilgi' mig, kan du, Fa'r?"

"Stakkels, stakkels Niels. Om jeg kan tilgi' dig. Hvad har du stjaalet?"

"Faar, Faar. — Og Bonden saa det. — Og har sagt det i Bygden. — Jeg ved ikke, hvordan det gik til, det kom over mig saadan pludseligt. Som da jeg var nærved at dræbe Karlen."

Niels laa paa Knæ foran Fa'ren som et Barn og græd ud med Ansigtet i hans Skød. Og Fa'ren sad og strøg ham med rystende Haand gennem Haaret. Saa rettede han sig i Stolen og talte igen; og nu var hans Stemme rolig.

"Stakkels, stakkels Niels. At det skulde gaa dig saadan. — Hører du, Niels. Hører du. Jeg har ogsaa stjaalet."

"Har du, Fa'r?" Niels saa forbavset op. Men Fa'ren saa ham fast i Øjnene og nikkede.

"Ja, jeg har. Da jeg var ung som du. Men jeg slap godt fra det. Kan hænde, du har arvet det. Kan det ikke trøste dig."

Niels laa og stirrede op med klare, forbavsede Øjne. Men han vidste, Fa'ren aldrig løj.

"Var det — var det ogsaa Faar?"

[S. 146]

"Ja," sagde Fa'ren, "det var ogsaa Faar."

Tidlig næste Morgen kom den stærke, selvsikre Bonde fra Sund gaaende ned til Stranden, hvor Folk havde travlt med at flænsede de fangede Hvaler.

Ved Siden af ham gik hans eneste Søn, der, som Gud og Hvermand vidste, Dagen før var grebet i Faaretyveri oppe i Fjældet over Bygden. Han gik lige hen til Bonden, der havde grebet hans Søn.

"Kan jeg faa tale med dig, Hans Joensen?" spurgte han og saa ned. Det saa næsten ud, som var det ham selv, der var grebet i Tyveri.

"Det var godt, du kom nu," sagde Hans Joensen og satte Hænderne i Siden; "jeg var ellers paa Vej til Sysselmanden for at melde din Søn."

Hvad der blev talt de to Bønder imellem, fik ingen at vide. Men Hans Joensen opgav sit Klagemaal over Sønnen og gned sig i Hænderne.

Maanedsdagen efter fulgte Bonden fra Sund sin Søn til Damperen. Han skulde rejse til det store Land mod Vest for at begynde et nyt Liv. — —

[S. 147]

Tiden gik. Bonden fra Sund var bleven graa, og hans brede Ryg havde bøjet sig. Han var bleven gammel i de to Aar, der var gaaet, siden Sønnen rejste. Sjældent kom han udenfor sine Enemærker. Men hver Gang Postdamperen kom til Øen, gik han den fire Mil lange Vej over Fjældet for selv at hente Posten, og der var altid Brev med til ham fra Sønnen. Saa snart han havde faaet Posten, begav han sig saa hurtig som muligt paa Hjemvejen. Folk havde undertiden set ham sidde oppe i Fjældet og læse Sønnens Brev.

Hvad der stod i disse Breve fik ingen at vide; thi han talte grumme lidt med Folk og aldrig om Sønnen, og der var ingen, der vovede at spørge. Men saa meget sivede dog ud i Bygden, at det

gik Sønnen godt derovre i det nye Land.

En Dag i Begyndelsen af den anden Vinter efter Sønnens Afrejse bragte Posten som sædvanlig et Brev fra Sønnen.

Det var et langt Brev, og det lød saaledes:

Kære Far.

Tak for alt godt, du har gjort mig, og tak for alt det, du har været for mig siden min Bortrejse. Du har altid været en god og kærlig Fader imod mig, men siden da er du blevet tusindfold mer.

Aldrig et Sekund har jeg glemt, hvorledes du tog min Brøde over paa dine stærke Skuldre, saa jeg kunde begynde Livet igen som et nyt Menneske. Det var ikke din Skyld, at det gik, som det gik; men det er vel saadan, at et Menneske aldrig kan faa rettet det, han engang har kroget i sit Liv. [S. 148]

Først beder jeg dig tilgive mig, at jeg har bedraget dig og løjet for dig i mine forrige Breve. Det var ikke sandt, hvad jeg skrev, at jeg havde det godt, og at det gik fremad. Jeg havde det ondt.

Men det skal du vide, jeg begyndte mit Liv herovre med nyt Mod. Jeg havde Lyst til Livet, og jeg havde Mod til at leve det. Jeg saa Vejen foran mig og troede, den var aaben for mig som for alle andre. Hvad der var sket, syntes mig en ond, trist Drøm; men at denne Drøm havde Krav paa mig ind i Fremtiden, faldt mig aldrig ind. Jeg var jo en anden nu. Jeg vilde blive et godt og dygtigt Menneske. Jeg vilde rydde Fortiden ud af mit Liv og slette den Sorg, jeg havde gjort dig.

Til at begynde med gik alt godt. For hver Dag der gik, syntes Verden mig klarere og lysere, og for hver Dag slog jeg dybere og stærkere Rødder i denne Verden. Jeg havde dræbt Fortiden bag mig og arbejdede mig opad. Og som min Styrke voksede, svandt min Brøde bort.

Nu og da kunde det dukke op igen, det, der var bagved, men det kunde ikke naa frem, for mit Livsmod holdt det nede. I enlige Timer kunde mine Tanker for et Øjeblik dvæle derved med en underlig mild Sørgmodighed. Da kunde jeg smile medlidende af mig selv saaledes, som jeg havde været; men saa skød jeg det atter bort langt ud i Fortiden, hvor det hørte hjemme. Jeg havde jo været syg den Gang, hvad kom det mig da ved nu, jeg var rask og sund. Jeg ved ikke, om jeg kom for let over det. Jeg ved ikke, om der i det hele taget er nogen Mening i vort Liv. Og jeg forstaar ikke, at min gode Vilje til at blive et sundt og godt Menneske ikke var mere værd, end at den skulde trampes sønder af dumme og tankeløse Mennesker. [S. 149]

Hvorledes det kom ud herovre, at jeg havde stjaalet, ved jeg ikke, og jeg har aldrig eftersporet det. Jeg mærkede ikke, hvorledes der lidt efter lidt aabnede sig en Kløft mellem mig og de andre, mærkede ikke deres Gaaen af Vejen og Skumlerier i Krogene, før jeg en Dag fik Ordet Tyv slynget i Ansigtet. Men da saa jeg med frygtelig Klarhed hele mit Liv, alt mit Arbejde ødelagt, og jeg følte, at nu var det slut altsammen.

Men det var ikke Tyvsmærket, der pinte mig mest, det var Fortiden, som jeg havde tiet ihjel, og som mit Livsmod og min Vilje havde holdt nede. Det var den, der nu sprængte alle Baand og kastede sig over mig og sønderflængede min Sjæl. I samme Nu, jeg hørte Ordet Tyv, var det som om Jorden svandt bort under mine Fødder, og jeg følte atter, som første Gang jeg hørte Ordet, at jeg var Tyv. [S. 150]

Jeg kunde være bleven et godt Menneske, og det bedrøver mig for din Skyld, at jeg ikke naaede at blive det. Men fra det Øjeblik, jeg atter hørte Ordet Tyv, var Fremtiden lukket for mig, og jeg maatte se tilbage, stirre mig blind paa det bagved. Dage og Nætter tumlede jeg med det, og jeg led mere, end noget Menneske kan tænke sig. Det, der før havde staaet for mig som en ond Drøm, steg frem, groede op for mig som en grusom, hjærteløs Sandhed, jeg ikke kunde komme om ved, ikke kunde ryste af mig. Jeg havde drømt mig bort fra det virkelige Liv, og nu var Drømmen slut.

Hvor jeg led, især den første Tid. Jeg følte, hvorledes Fortvivlelsen tog mig mer og mer. Havde jeg ikke haft dig, var jeg bleven Selvmorder allerede den Gang, men jeg kunde ikke dynge den Sorg paa de øvrige.

Senere blev jeg roligere. Jeg lærte at se paa det, der nu skete, som en retfærdig Straf, jeg skulde lide. Og samtidig begyndte der at dæmre som et Haab bag Fortvivlelsen. Jeg forstod, syntes jeg, at jeg skulde og maatte igennem dette, thi først da kunde jeg naa det, jeg stræbte efter. [S. 151]

Og atter begyndte jeg at kæmpe. Atter gik jeg ud blandt andre Mennesker, rolig stillede jeg mig som Skive for deres Spot. Og da de saa min Ro, blev de dristigere, skamløsere i deres Haan. Jeg bar det, thi jeg forstod, at dette vilde høre op, og det hørte op.

Men jeg var kommen til at foragte disse dumme, uforstandige Mennesker. Og jeg saa, at jeg aldrig kunde blive en af deres og aldrig vilde blive det. Men jeg forstod samtidig, at disse Mennesker trods alt ikke var onde, de var tankeløse og dumme, dumme. Var jeg ren, vilde jeg staa op og belære dem, som man lærer Børn. Og jeg skulde tvinge dem til at høre mig og forstaa mig, for jeg havde Ret og var dem overlegen. Men nu. Nu var mit Liv spildt, jeg havde intet mere at leve for og intet at stræbe efter.

Da dukkede Dødstanken atter op i mig; men langsommere, kraftigere, mere grundmuret end før. Men for din Skyld vilde jeg ikke dø. Jeg vilde over dette; det maatte svinde og synke tilbage i Mørket som før.

Jeg stred og stred, thi nu var det Kamp for Livet. Men hver Gang, jeg naaede op, blev jeg stødt tilbage. Saa blev jeg træt. Til Slut kunde jeg ikke mer udholde denne Kamp, om Dagen med de andre, om Natten med mig selv. Den prægede mig, gjorde mig sær. Det var Kainsmærket, der brændte sig fast paa min Pande. Jeg lærte at forstaa de andre trods deres Dumhed, lærte at give dem Ret trods deres Forvorpenshed. Hele, hele Skylden gled over paa mine Skuldre, og da følte jeg, at jeg ikke evnede at bære den. Jeg havde gravet mig saa dybt ned i min Brøde, at jeg aldrig, aldrig nogensinde kunde bjærge mig op igen. Den aad sig ind i min Sjæl og prægede mig mer og mer. Min Tanke blev syg, min Aand svækkedes.

[S. 152]

Da følte jeg, at jeg havde stridt Kampen til Ende og maatte dø, inden det blev for sent, inden jeg helt gik til Grunde.

Kære Far, tak for alt, hvad du har gjort for mig; det er din Skyld, jeg fik kæmpe saalænge, at jeg ikke behøvede at dræbe mig i et Anfald af Fortvivlelse, men kan dræbe mig nu med rolig Samvittighed, fordi jeg ser, mit Liv er spildt og aldrig kan blive nogen til Gavn. Det er din Skyld, jeg fik Lov at leve, til jeg naaede saa højt, som mit Liv kunde naa. Fra nu af kan det kun gaa nedad med mig, maaske til Vanvid eller Forvorpenshed. Derfor gør jeg nu Ende paa mit Liv.

Kære Far, tilgiv mig al den Sorg, jeg har gjort dig, og tilgiv mig, at jeg nu søger Døden. Naar du har læst dette Brev, vil du kunne forstaa, at jeg ikke kan leve.

[S. 153]

Jeg skilles fra Livet uden Bitterhed og i fuld Forstaaelse med min Samvittighed. Jeg har kun den ene Bøn: Tilgiv mig, Far.

Din Søn Niels.

Nogle Dage efter mødtes Bonden fra Sund og Hans Joensen hos Købmanden inde i Byen.

Der var stuvende fuldt af Folk i Butikken. Nogle hang hen over den lange Disk, andre sad paa Bænken udenfor Butikken. Der blev snakket, røget og drukket Øl.

Bonden fra Sund sad i en Krog og saa ud over Mylderet. Der var sket en stor Forandring med ham i det sidste Par Dage; han var begyndt at gaa ud og blande sig mellem andre Mennesker. Men alligevel var han ikke den samme som før Historien med Sønnen, der var en sær Højtidelighed over alt, hvad han gjorde.

Han sad med Fødderne trukket op under Stolen og den svære Krop ludende forover. Albuerne støttede mod Knæerne, og Hagen hvilede i Haandfladerne. Han sad og fulgte det, der skete foran ham med aarvaagne Øjne, som vilde han indprente sig selv de mindste Enkeltheder.

Der blev snakket meget, og der blev drukket meget, og jo mer der blev drukket, jo højere gik Snakken. Og en af dem, der drak mest og snakkede højest, var Hans Joensen. Han var kendelig fuld i Dag. Hvorledes det gik til, var der ingen, der rigtig vidste. Men pludselig standsede al Snakken i Butikken, og der blev dødsstille. Hans Joensen havde i sin Fuldskab kaldt Bonden fra Sund for Tyv.

[S. 154]

Kæmpen blev siddende urokkelig paa sin Stol. Ikke en Muskel fortrak sig i hans haarde Ansigt. Han sad og stirrede lige ud i Luften, som om intet var sket, lige forbi Mandslingen, der stod og skrævede og fyldte op foran ham.

Saa skar Mandslingens pibende Stemme gennem Stilheden.

"Tyv."

Kæmpen løftede langsomt sin svære Krop, saa han sad oprejst i Stolen. Saa skød han Albuen ind over Disken, lænede Hovedet mod Haanden og saa paa Mandslingen, der stadig stod og skrævede.

Der var ingen Vrede i det Blik, men det var et underligt Blik, og det tvang Hans Joensen et Par Skridt tilbage, saa han traadte dem, der stod bagved, over Tæerne.

"Av for Satan."

"Han fægter nok med Hælene."

"Og med Kæften," lød det fra Klyngen bagved.

"Tyv," raabte han for tredie Gang.

Kæmpen paa Stolen rørte sig ikke, blev bare ved at se paa ham med samme rolige Blik som før. Men fra Klyngen bagved rejste der sig en vred Mumlen, der blev højere og højere, stærkere og stærkere. De begyndte at knubse Mandslingen i Ryggen og Siderne. Et Øjeblik til, og han vilde være til Latter, drukne i Grin.

Da strakte han Haanden ud og pegede paa Manden i Stolen.

"Spørg ham selv," skreg han. "Spørg ham selv, siger jeg, om det ikke er sandt. Har jeg ikke hørt ham i sin Søns Nærværelse kalde sig selv for Tyv."

Klyngen bagved begyndte at bølge raadvild.

Men da rejste Kæmpen sig med et Sæt, saa Stolen væltede bagover. Saa ret som et Lys stod han i sin hele Højde foran Klyngen og lod sit Blik glide fra Mand til Mand. Og der var ikke en eneste, der ikke følte sig som en Dreng under det Blik. Saa saa han ned paa Mandslingen. Hans Joensen forsøgte at retirere baglænds bort, men Klyngen lukkede sig som en Mur bag ham.

"Naar jeg nu gir dig en Dragt Prygl, lille Hans Joensen," sagde Kæmpen, "saa maa du ikke tro, det er fordi du kalder mig for Tyv, for det er det ikke. Men jeg gør det som Minde om min Søn, og saa fordi du trænger til det. Det kunde jo være, det kunde gøre dig lidt mere spag.

[S. 156]

Men først skal du vide en Ting, og det er, at det, en Far gør for at redde sin Søn, er mere værd end at blive traadt paa af saadan et lille Fjols som dig.

Og saa skal du vide en Ting til, og det maa I alle sammen høre, det er, at min Søn Niels trods alt naaede det, du aldrig naar, at blive et godt Menneske.

Jeg har endnu aldrig lagt Haand paa en voksen Mand, men jeg har til Tider banket Børn, naar de trængte til det. Nu faar vi se, om jeg kan endnu."

Et Øjeblik efter laa Hans Joensen oppe paa Disken og sprællede og hylede, medens Bonden fra Sund grundigt og samvittighedsfuldt bearbejdede hans blottede Bag med et Sæberis.

Siden den Dag saa man meget lidt til Hans Joensen. Men Bonden fra Sund gik omkring, som om intet var sket.

Næste Gang Postdamperen kom, mødte Bonden som sædvanlig for at hente sin Post. Men denne Gang var der kun Avisen.

Postmesteren gjorde en Bemærkning om Brevet. Det var første Gang, det udeblev siden Sønnens Bortrejse. Men Bonden rystede kun paa Hovedet, smilte tungt og stak stiltiende Avisen til sig. Saa trykkede han Postmesterens Haand til Afsked og skyndte sig hjemad.

[S. 157]

Men han naaede ikke hjem. To Dage efter fandt man hans Lig ved Stranden nedenfor Fjældet. Paa Hjemvejen var han gledet ud og styrtet ned.

I Avisen i hans Lomme fandtes en kort Notits, der meldte, at Sønnen var faldet overbord fra en Lystdamper og druknet.

INDHOLD

LIPPEN	Side 6
BRYLLUP	33
MAGTESLØS	81
NIELS	115

KNUD HJORTØ

SYNER

Kr. 3.00

"Det kan ikke nægtes, at man af store Partier af Bogen føler sig stærkt fængslet." *(Nationaltidende)*

HJEMME FRA EGNEN

Kr. 3.00

"'Hjemme fra Egnen' er en Bog, der er skrevet med den Lidenskab, der betinger al god Kunst." *(Politiken)*

STØV OG STJERNER

Kr. 3.00

"Fuld af Skønhed og Sorg, af Visdom og Taabelighed; det er en forvirret og fortryllende Bog — 'Støv og Stjerner'." *(Samfundet)*

"Kun en født Poet, en virkelig Skribent af Rang, skriver en saadan Bog." *(Nationaltidende)*

KRAFT

Kr. 3.75

"Kraft" er en kærnensund Bog, svulmende af Styrke og Tro paa de Værdier, som Fremtiden skal leve paa og som fører ud af Dekadencen." *(Nordjylland)*

FOLK

Kr. 4.50

"De Læsere, som interesserer sig for Udviklingen baade i stort og smaat, godt og ondt, skal læse denne Bog." *(Dannebrog)*

TO VERDENER

Kr. 3.50

"Bland de yngre danska författarna synes mig Knud Hjortø höra till de interessantaste. Hans kända och friska naturell, kraftiga fantasi och energiska stil göra honom till en sympatisk och fängslande berättare." *(Dagens Nyheter)*

DET SCHUBOTHEske FORLAG

FODNOTER

- [1] Kleppen, en stor Jernkrog, indfældet i et kort, kølleformet Stykke Træ; bruges til at hale store Fisk ind i Baaden.
- [2] Kødet lige for Maven paa den hvide Side af Flynderen; tjener ofte den friende Fisker som Buket.
- [3] Skinsakjød, letsaltet Bedekød, Højtidsstæppe.
- [4] Stor Baad, der roes af 10 Mænd.
- [5] Buksevisen; yndet Skæmtevis om en uheldig Fisker.
- [6] En gammeldags Rok; stammer fra Skotland, deraf Navnet.
- [7] Stadsstuen; den eneste Stue i Huset, der har Vinduer, heraf Navnet.
- [8] Dagligstuen, hvor Arnen staar. Et firkantet Hul øverst i Taget tjener som Vindu og Skorsten.
- [9] Meget stor og svær Jernkrog, fastgjort til en lang Line; bruges ved Grindfangst.

Afskriverens rettelsor

- [s. 36](#): snuste misfornøjet[misfornøet] til alt.
[s. 62](#): i Dansestuen, og det spidse[spidste] Hoved hang med et
[s. 68](#): Men Pigen blev rød, og hendes Øjne[Øje] blev blanke,
[s. 77](#): de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac[Cognak].
[s. 79](#): Brændevin, de 60 Potter Rom og de 40 Potter Cognac[Cognak].

[s. 127](#): Det var livsfarligt[livsfarigt] at stige op ad den stejle
[s. 135](#): raabte Vennen[Venen] forfærdet.
[s. 150](#): maatte se tilbage, stirre mig blind paa det[der] bagved.
[s. 155](#): paa Bænken udenfor Butikken[Disken]. Der blev snakket,

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK FRA FÆRØ: FIRE FORTÆLLINGER ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE

PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do

copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.